TILIFON:
Ridaktor. . 11-92
Rid. urnʙasarь 13-66
Sikritar . 14-75
Sikritariat . 3-75
Şəhər ʙylege 4-58
Təŋge rid. 13-44
Iƣlannar ʙylege . . . 12-46

„КЗЫЛ ТАТАРСТАН“
Kɵndəlek gazit-Partiə Ɵlkə Komitite, Yzək Başqarma, Tatprofsovit həm Şəhər Sovitь orƣanь.
BRƏMNƏP BƏJƏSE 5 TIEN.

ADRIS:
г. Казань, Чернышевская ул. д. № 21, ред. газ. «Кзыл Татарстан»
10 nce jьl ƣьja.

QZЬL Tatarstan

Brləşegez ʙɵtən dɵnja eşceləre!

Cərşəmʙe, 5 fivral' 1930 jьl № 28 (2697)

JAZЬLU BƏJƏSE: [illegible]
ÇIT ILLƏRGƏ: [illegible]

Tatarstan-Başqrtstan

arasnda sotsializm dogovorьna qul qujldь

(„Qzьl Tatarstan“nьŋ maxsus xəʙərcesnnən tiligraf ʙlən).

UFA, 3. Bygen Xzmət Sarajь ʙinasnda Ufa şəhəre partiə həm profsojuz aktifьnьŋ çiьlьşь ʙulьp ytte. Çiьlşta Tatarstan ʙlən Başqrtstan çɵmhyriətləre arasnda, jazƣь auьl xuçalьƣь kampaniəsen uŋşlь itep ytkəry turndaƣь sotsializm jarьşь dogovorьna qul qujldь. Çiьlşnь Başqrtstan Yzək Başqarmasь prsidətele iptəş Şəfiqof actь. Tatarstan diligatsiəse prsidətele iptəş Allaʙirdin, Başqrtstannь sotsializm jarьşьna caqьrьp ric səjləde. Tatarstan diligatsiəsenə, Başqrtstan Xalq Komisarlarь Sovitь prsidətele urnʙasarь Xərrasof, Xalq Xuçalьƣь Sovitь prsidətele Jəhudin iptəşlər h. ʙ. çəyap ʙirdelər.

Dogovornьŋ srogь 1931 nce jlnьŋ fivral'e ʙilgelənə. Bu vaqtqa qədər hər ike çɵmhyriət totaştan kymələşep ʙtərgə tieşlər. Dogovorda kyrsətlgəncə ike çɵmhyriət tə ʙiʙl jazƣa 50 prosintqa, kɵzgə 75 prosintqa kyməkləşrgə tieşlər. Kolxozlarnьŋ sьjfat jaƣьn kytəry, dogovorda ʙrnce şart itep qujьla. Dogovor ʙujnca kulaknь sьjnf ʙulu jaƣnnan ʙtery 1930 ncь jlda uq ytəlrgə, cəcy məjdanьn 15 prosintqa arttьrrƣa, igen uŋьşьn 9 prosint kytərrgə quşьla. Şunьŋ ʙlən ʙrgə tatar-ʙaşqrtlar arasnda duŋƣьz asraucьlqnь kiŋəjty, ʙatraklardan 500 kşene julʙaşcь urnnarƣa kytəry, dogovorƣa təp momint itep krtlde. Ƣ. NƏBIEF.

Suƣşcan allaszlarnьŋ II nce ʙɵten Tatarstan sjьzь

Sotsializm təzeleşe cornda, şəhər həm auьlnьŋ kopitalizm ilimintlarьnьŋ hɵçym itye kecəjgəndə, kulaknь sьjnf ʙuluь jaƣnnan ʙtery məs'ələse kɵn tərtiʙenə qujlƣanda, din ʙɵten sovitqa doşman ilimintlarnьŋ - kulaklarnьŋ, nipmannarnьŋ həm ʙaşqa „elkke kşelər“ neŋ iŋ soŋƣь qorallarь, tajanclarь ʙulьp tora. Prolitariat doşmannarь dini ojşmalar, din xzmətkərləre arqьlь sovit vlasь həm sotsializm təzeleşenə qarşь kɵrəşy ɵcen ʙɵten mɵmkinnklərdən fajdalanalar. Soŋƣь jllarda ʙez SSSR kyləmndə, yzenə sovit vlasьn ajaqtan jƣunь maqsat itep qujƣan ʙajtaq dini ojşmalar acьluьn kyrdek.

Tatarstan kyləmndə Allaszlar Sojuzь clinnərenen artularь, krəstiənnəren yz tlaklərə ʙlən məctlərne məktəplərgə həm ʙaşqa tɵrle aŋ-ʙlem jortlarьna əjlənderyləre ʙolar ʙarsь da xzmət iələrenen din aƣularnnan arulana ʙarularьn kyrsətələr. Ləkin milli çɵmhyriət şartlarnda totaş kyməkləşy həm kulaknь sьjnf ʙulu jaƣnnan ʙtery səjasəte arqasnda ʙtərgə xɵkem itlgən kulak həm mullalar ʙatьp ʙarucь salamƣa jaʙьşьp qotьlrƣa tləgən kʙek dinne qalqan itep, sotsializm təzeleşenə qarşь torrƣa omtьlalar. Alar krəstiənnər massasь, ʙigerək tə xatьn-qzlar arasnda din ismnnən qotqь taratьp, alarnь kolxozlarƣa, partiə həm sovit vlasьnьŋ auьlda sotsializm təzy julndaƣь ʙaşqa caralarьna qarşь kytərməkce ʙulalar. Mnə ʙolar ʙarda dingə qarşь eşlərdəge ʙulƣan uŋşlar ʙlən gnə ciklənmicə, ʙu eşne ʙigerək tə tatar xatьn-qzlarь arasnda, taƣn da kecəjtrgə kirəklkne kyrsətələr.

Sotsializm təzeleşe nqlь ƣilmi nigzdə, ʙzneŋ ʙɵten kec həm mɵmkinnklərəʙzne iskə alьp çəjelə. Mnə şuŋa kyrə də, sotsializm təzy, ʙiş jllьq plan nь ƣəməlgə aşьru ɵcen ʙzgə kiŋ xzmət iələrenen miləren din qaldqlarnnan təmam arndьru təp şart ʙulьp taʙьla. Monьŋ ɵcen ʙzneŋ dingə qarşь eşləreʙzne kecəjty kɵn tərtiʙeneŋ iŋ əhəmiətle urnьna qujьla.

Bygen acьla torƣan suƣşcan allaszlarnьŋ II nce ʙɵten Tatarstan sjьzlarь aldnda ƣajəttə zur ʙurclar tora. Sjьz auьlda həm şəhərdə sьjnfi kɵrəş ʙulьp torƣan uŋşlar ʙlən kulaknь sьjnf ʙulu jaƣnnan ʙtery məs'ələse praktik rəyeştə tormşqa aşьrьlьp jatqan ʙer corda çiьla. Sjьz ʙzneŋ dingə qarşь eşeʙzdəge uŋşlь həm çitşsez jaqlarnь acarƣa, eşləngən eşlərgə ʙəjə ʙirrgə, massanьŋ kul'tura tləge ysyen həm dingə qarşь eş frontьnьŋ əhəmiəten isəpkə alьp, kiləcəktə Tatarstan şartlarь ecndə dingə qarşь eş alьp ʙarunьŋ konkrit jullarьn, forma həm mitodlarьn ʙilgeləp qaldьrrƣa tieş.

Sjьz ƣajət tə çəyaplь corda həm ƣajət zur ʙurclarnь xəl ity ɵcen çiьla. Bez ʙu ʙurclarnьŋ tulьsь ʙlən ytəlyləreŋə ьşanaʙьz.

SUƢŞCAN ALLASZLARNЬŊ II NCE BƟTEN TATARSTAN SJЬZLARЬNA SƏLAM!

Profsojuzlarnьŋ eş formalarь həm eş mitodlarь tamьrnnan yzgərrgə tieş

MƏSKƏY, 3 (Tass). Bɵten Sojuz Profsojuzlarь Yzək Sovitnda ojştьru məs'ələləren qarau ɵcen Bɵten Sojuz kyləmndə çiьlƣan kiŋəşmə jaʙldь. Kiŋəşmənen soŋƣь utrьşnda VKP(ʙ) Yzək Komititь sikritarь iptəş Kaganovic profsojuzlarnьŋ ʙurclarь turnda zur ric ʙlən cqtь. Kiŋəşmə profsojuzlarnьŋ ʙɵten eş formalarьn həm mitodlarьn tɵʙnnən yk jaŋadan ojştьru kirəklege turnda rizolytsiə qaʙul itte. Kiŋəşmə Bɵten Sojuz Profsojuzlarь Yzək Sovitь Prizidiumьnьŋ, Yzək Sovit həm profsojuzlarnьŋ aparatьn tazartu turndaƣь qərarьn jaxşь dip taʙa. Annan soŋ, kiŋəşmə, eşcelərdən, ʙigerək tə udarniklardan 70.000 profsojuz eşcese xəzrləy ɵcen, profsojuzlar szьƣь ʙujnca şaqtьj kyləmdə suma tuplarƣa tieş taʙa.

Udarniklarƣa Linin prizьfь ytkəry turnda kiŋəşmədə ajrьm rizolytsiə cƣarldь. Bu rizolytsiədə, əle şaqtьj kyp urnnarda profsojuz ojşmalarьnьŋ ʙu prizfnьŋ əhəmiəten aŋnap çitkrməgənnklərə kyrsətelə. Kiŋəşmə, udarniklarƣa Linin prizьfь ytkəry profsojuzlar eşen jaŋadan ojştьruda kisken urьn totarƣa tieş dip isəpli. Kiŋəşmə udarniklarƣa Linin prizьfь kampaniəsen fivral' ajnda təp ʙurcь tə'min itərlek, jəƣni iŋ kimndə 500 meŋ udarniknь tartrlьq itep çəjəp çiʙəryne kirəkle taʙa. Linin prizьfьn ytkəry ɵcen udarniklarnьŋ yzləren tuplarƣa, udarniklar arasnnan pritpriətiələrdə jaŋa udarnьj ʙrigadalar ojştьrucьlarnь ʙilgelərgə kirək.

Monnan ʙaşqa, kiŋəşmə, profsojuz ojşmalarь çitəkceləren xəzrdən yk, Linin prizьfьn ytkəry ɵcen pritpriətiə həm sixlarƣa ʙrketrgə qərar ʙirde.

Pritpriətiə həm ucrizdiniəlarnen eşləren jaŋaca ojştьru jullarь

MƏSKƏY, 3 (Tass). SSSR Yzək Başqarma Komititь, ɵzlksse eş atnasьna kycə torƣan pritpriətiə həm ucrizdiniələrnen eşcelərə həm xzmətkərlərenə, tɵrle ucrizdiniə həm pritpriətiələrdə yzləreneŋ jomşlarьn tulь rəyeştə ʙaşqarrƣa mɵmkinnek ʙiryne kyzdə totьp tyʙəndəge qərarь cƣardь: Eşce həm xzmətkərlərneŋ kirək - jaraqlarьn turьdan turь yti torƣan ucrizdiniə həm pritpriətiələrnen eşləren jaŋadan ojştьru jə eşne ike smina ʙlən eşləy, jə irtəŋge həm kicke eş səƣətləren tɵrle dikadalarda, jaki eş atnasь kɵnnərndə ciratlap quju, jə eş vaqtьn kycery julь ʙlən ʙarrƣa tieş. Şunьŋ ʙlən ʙrgə, kɵtpxanələr, muzilər, çəmaƣət aşxanələre həm muncalar məçʙyri rəyeştə ike sminaƣa kycərgə tieşlər.

> **Yzək Başqarma Komititь prizidjumьnьŋ cirattaƣь utьrьşь 6 ncь fivralda 11 səƣəttə ʙula (Utьrьş zalnda).**
>
> Kɵn tərtiʙe: 1) Auьl sovitlarьnьŋ massa eşləren kytəry ʙujnca tɵrle caralar turnda - Mamadş Kanton Başqarma Komititь doklatь həm tikşery nətiçələre turnda, Yzək Başqarmanьŋ ojştьru ʙylegeneŋ quşma doklatь. 2) Ƣəskəri xzmətkərlərgə həm alarnьŋ ƣailələrenə ʙulƣan l'gotalar turndaƣь zakonnarnьŋ ytəlyen tikşery turnda RKI doklatь. 3) Tɵrlelər.
>
> TSSÇ Yzək Başqarma Komititь sikritarь: VLASIXIN.

S.S.S.R. nen Italiəgə ʙilgelənqən jaŋa səfir ʙəkile ipt. M. M. VASILIEF.

Parizda SSSR gə qarşь provokatsiə kampaniəse tuqtalmыj

Pariz politsiəse Sovit ilcelege sotrudniklarьn tuqtatьp, dokumintlarьn tikşeryge qədər ʙarьp çitte.

PARIZ, 3 (Tass). Parizda soŋƣь kɵnnərdə SSSR ilcelegenə həm [illegible] Sovit graƶdannarьnna qarşь qatь kampaniə alьp ʙarьla. [illegible]

BIRLIN, 3 (Tass). Dimokratlar matʙuƣatь, giniral Kutipofnьŋ [illegible] „Montag Post“ gəzite: [illegible]

Sovit-Qtaj konfirinsiəse aldnnan

Nankin xɵkymətə Xaʙarovski kileşyen rasladь

TOKIO, (Tass). Dimpo Susin agintstvasьna Nankinnan xəʙər itələr:

— Nankin xɵkymətə Sovit—Mukdin kileşyen raslarƣa qarar ʙirde. Xɵkymət Madegujnь, Məskəydə ʙulacaq Sovit—Qtaj konfirinsiəsenə yzeneŋ vəkile itep rasladь.

TOKIO, 3 (Tass). Xarinnan xəʙər itələr:

— 1 nce fivral'də ʙrnce ekspris Xarinnan Məskəygə kitte.

Gamburg şəhərendə politsəgə moʙilizatsiə jasaldь

BIRLIN, 3 (Tass). Gamburg şəhəre [illegible]

Cit illərdə zaʙastofkalar

Fransiədə Bilfor rajonnda zaʙastofka kecəjə.- Londonda təzy eşcelərə zaʙastofkasь.

PARIZ, 3 (Tass). Bilfor rajonnda 13.000 eşcenen zaʙastofkasь [illegible] Zaʙastofkacьlar, sotsial-faşislarnьŋ fabrikantlarnь jaqlaularьna qarşь kisken protis jasadьlar.

PARIZ, 3 (Tass). Mitalis həm tikstilcelərnen unitarnьj (rivolytsiəce) profsojuzlar yz clinnərenə ɵndəmə cƣarьp, Bilfor rajonndaƣь zaʙastofkacьlarƣa jardəmgə aqca çiarƣa həm ʙulşьq itərgə ɵndədelər.

LONDON, 3 (Tass), Bygen Londonda təzy eşcelərə xzmət xaqьnьŋ kimetelyenə qarşь zaʙastofka ʙaşladьlar. Monda ʙer nicə mŋnəp eşcelər zaʙastofka alьp ʙaralar. Qaj ʙer pritpriətiələrdə ʙygen mitingьlar jasaldь. Alarda zaʙastofka irtəgə ʙaşlansa kirək. Təzy eşcelərə, profsojuzlardaƣь rivolytsion azcьlьq vəkillərenen julʙaşcьlьƣь astnda [illegible]

Birlin sutь

[illegible]

Qazan Politixnika Institutnda ucucь studintlar yz kecləre ʙlən ajrocana eşli ʙaşladьlar. Rəsmdə: studintlar ajrocananьŋ motorьn rətlilər.

Sovitlar Sojuzda

Traktor eşləren cƣaru kecəjtelgə tieş.

MƏSKƏY, 3 (Tass). SSSR Xalq Xuçalьƣь Sovitьnьŋ sannarьna qaraƣanda, [illegible]

Jazƣь cəcy kampaniəsenə ʙilgelənqən joklərne aşьqьc kycery caralarь.

[illegible]

Kymer cƣaru planь ytelep çitə almьj.

[illegible]

Saqlьq ajlьƣnda 205 million sum.

[illegible]

Bɵten six ʙlən Linin Partiəsenə.

KRASNOJASKI, 3 (Rosta). [illegible]

Fələstinda

Ƣərəp eşcelərə kongerise rivolytsion julda

Xajfa şəhərndə ƣərəp eşceləre zaʙastofkasь. - Fələstin cigendə cualьşlar.

LONDON, 29 (Tass). Fələstinnan xəʙər itələr:

— Ƣərəp eşcelərə kongerise manifis cƣarьp, [illegible]

LONDON, 29 (Tass). Fələstinnan xəʙər itələr:

— Xajfa şəhərndə [illegible]

BIRLIN, 31 (Tass). Syriədən alnƣan xəʙərlərgə kyrə, Fransiə xɵkymətə, Syriə eşcelərenə ƣərəp eşcelərə konfirinsiəsenə qatnaşu ɵcen Fələstingə ʙarrƣa roxsət ʙirməgən. Fransiə xɵkymətə, ʙu kongerisnь „ʙol'şiviklər kongerise“ dip atьj.

BIRLIN, 31 (Tass). Syriədən xəʙər itələr:

— Fransiə xɵkymətə Syriədəge ʙaş kytərycelər ʙlən kɵrəşy ɵcen Fələstincigenə ƣəskər çiʙərde.

Miksikada

Miksika gəzitlərə iptəş Litvinofnьŋ syzlərən ʙasmьjca jaşerep qaldьlar.—Miksikada auьl xuçalьƣь krizise.—Krəstiənnər aʙaqlьr.

NIU-JORK, 2 (Tass). Miksikadan xəʙər itələr:

— „Associatid Pros“ agintstvasь, Sovit—Miksika ʙaƣlanşlarь turnda Litvinofnьŋ [illegible]

NIU-JORK, 2 (Tass). Ditrojt eşceləre [illegible]

NIU-JORK, 2 (Tass). Miksikanьŋ 5 ştatnda ʙik kecle auьl xuçalьƣь krizise [illegible]

NIU-JORK, 2 (Tass). MOPR nьŋ Miksika siksiəse, Miksikada qulƣa alьnьp Mariə ataulьna sɵrlgən 5 kommunisnьŋ azat itelye ɵcen zur trşьqlar kyrsətte. Ləkin xɵkymət ʙu kommunislarnь azat itmədə. Bygen politsiə MOPR nьŋ Miksika siksiəse prsidətele Isaaknь qulƣa aldь.

Angliə-SSSR

Angliə-Sovit səydə dogovorь turnda Gindirson syzləre.

LONDON, 3 (Tass). Angliə palatasnda tşqь eşlər ministere Gindirsonnan şuşь syzlərne soradьlar:

— Sez SSSR neŋ Angliədəge ilcese Sokol'nikof ʙlən Angliə—Sovit səydə dogovorь turnda sojləşylər alьp ʙardьƣzmь; əgər də səjləşylər alьp ʙarlanь, 1929 ncь jlnьŋ 3 nce oktəʙrndə jasalƣan prtokolda kyrsətlgən məs'ələlərneŋ cişelyenə ʙəjləp qujacaqsьzmь?

Gindirson ʙolaj çəyap ʙirde;

— „1929 ncь jlnьŋ 3 nce oktəʙrndə təzlgən protokol ʙujnca, Sovitlar Sojuzь ʙlən Angliə arasndaƣь səydə ʙaƣlanşlarьn rətləy turnda Sovit xɵkymətə ʙlən səjləşylər alьp ʙarldь. Sovit xɵkymətə ʙlən səydə məs'ələsə turnda dogovor jasalmas ʙorьn, ul turьda palataƣa xəʙər iteler. Bu məs'ələdə palatanьŋ fikren soraƣanƣa qədər hic ʙer tɵrle dogovor jasalmas [illegible]

(sintrosojuzist [illegible]torь) Yajz [illegible] soradь:

— «Ssydə həm eşszlərneŋ intirislarь, patşa zajumnarьn qullarnda totucьlarnьŋ 2,5 prosint fajda alrƣa tləylərenə qorʙan itlməs mikən?“

Gindirson ʙu sorauƣa çəyap ʙirmədə.

Fransiə Kompartiəse

Pariz okrugь konfirinsiəse

PARIZ, 3 (Tass). Fransiə kommunislar partiəseneŋ Pariz okrugь ojşmasьnьŋ konfirinsiəse ʙtep ʙara. Konfirinsiəgə 133 diligat qatnaşa. Şularnьŋ 92 se stanuktaƣь eşcelər. Pariz Komititьnьŋ doklatь ʙujnca ʙik şannь aŋnaşular ʙuldь. Konfirinsiə, unitarnь profsojuzlarda opportunizm ʙlən kɵrəşygə zur əhəmiət ʙirde.

Konfirinsiəneŋ səiasi komisiəse ismnnən Pariz Komititьnьŋ sikritarь Varaniə səjləde. Ul Pariz ojşmasьnьŋ səjasi julь tigzləny həm uŋ opportunislarƣa, şulaj uq ytə sul tel ʙistələrenə qarşь nqlь kɵrəş alьp ʙaru arqasnda, partiə eşeneŋ kecəjyen əjtte. Pariz rajonarnьŋ ʙrsnnən kilgən krəstiən Rozeneŋ rice ʙik zur qzqsьnu ʙlən tŋnandь.

Roze, Fransiəneŋ ʙik kisken agrar krizis uzdrƣannьƣьn səjləde. Bu krizis, krəstiənnərneŋ kiŋ massalarьnьŋ ʙɵlyenə səʙəp ʙula. Krizis auьl xuçalьƣnda eşszlek kecəjygə həm eşcelərneŋ auldan şəhərgə kityləreŋə səʙəp ʙula. Roze, kommunislar partiəseneŋ krəstiənnər arasnda eşləyne kecəjtrgə tieşlegen əjtte.

Auьl sovitlarь

yzlərenə qaraƣan çirdə iŋ juƣarь vlas orgnnarь.

Auьl sovitlarь turndaƣь jaŋa zakon proiktьn tikşery.

MƏSKƏY, 3 (Tass). 3 nce fivral'də iptəş Kalinin prsidətlege astnda, SSSR Yzək Başqarma Komititьnьŋ prizidium utrьşь ʙuldь. Utrşta, auьl sovitlarь turndaƣь təp zakonnar proiktь turnda iptəş Jnikidze doklatь tŋnandь. Proikt ʙaşta yzəktə də, şulaj uq, okrug, rajon ʙaşqarma komititlarnda, auьl sovitlarnda, sajlaucьlar çiьlşlarnda həm qzьl armieslər arasnda da kiŋ kyləmdə tikşerelep ytkən ide. Matʙuƣatta da proikt turnda 1.500 dən artьq məqalə ʙasьlьp cqtь. Şuşndьj kiŋ kyləmdə tikşery nətiçəsndə proiktnьŋ kyp urnnarь yzgərtlde. Xəzer ʙu proikt ilebzne sotsializm nigezndə jaŋa ʙaştan qoru ʙurclarьna həm ʙu eştə auьl sovitlarьnьŋ rol'ləren kecəjtygə çəyap ʙirrlek xəlgə kilde. Proiktta kyrsətelygə qaraƣanda, auьl sovitь „yz qul astnda ʙulƣan iŋ juƣarь vlas ʙulьp tora.“ Auьl sovitlarь turndaƣь zakon alarƣa, „auьldaƣь səjasi, sotsial-kul'tura həm xuçalьq tormьşьnьŋ cьn yzəge ʙulrƣa“ jardəm itəcək, „ʙatrak, jarlь həm urta xəllelərne dəylət təzeleşenə həm dəylətne idarə ity eşenə tartu ʙujnca“ auьl sovitlarьnьŋ eşləren kecəjtəcək həm „kyməkləşy, kulaknь sьjnf ʙulu jaƣnnan ʙtery eşndə“ ʙu massanьŋ səjasi aktiflьƣьn kytərəcək. Yzək Başqarma prizidiumь projktnь rasladь.

5 fivral'

Partiə məƣarife kecəjrgə tieş.

Partiəneŋ Yzək Komititь da şulaj uq Tatarstan Ɵlkə Komititь da ʙu jьl partiə məƣarifen ilne jaŋa ʙaştan qoru ʙurclarьna tulьsnca çəyap ʙirrlek itep qujuƣa ʙik zur urьn ʙirdelər. Partiəne tazartu vaqtnda ʙik kyp knə partiə clinnərenen səjasi ʙlmnən ʙɵtnnəj nadan ʙulularь kyrnde. Şunьŋ ʙlən ʙrgə, ildəge səjasi həm iqtisadi protislar partiə məƣrifenə ajruca əhəmit ʙirep qarauьn məçʙyr itte. Bu xəllər yz nəyʙətndə partiə clinnəre arasnda səjasi həm ƣomum ʙlmnəren kytəry eşndə zur qzqsьnu, şuŋa zur omtьlьş tudrdь.

Ləkin qьş ʙaşnda partiə məƣarife ytkən jllardaqьƣa qaraƣanda xəzrlklerək həm sьjfat jaƣnnan juƣarьraq xəldə ʙaşlansa da, anьŋ aldaƣь ʙarьşь ʙɵtnnəj kyŋlsez kyrnşlər tudrdь.

Xəzrge kɵngə qədər auьllarda ʙik kyp urnnarda tygərəklər ʙɵtnnəj eşli ʙaşlamaƣannar, kirəkle ədəʙiat juq, jarlь-ʙatraklarnь tygərəklərgə tartu ɵcen tieşle şartlar tudьrlmaƣan. Tygərəktə uqucь aktifiarnь həm ƣadi clinnərne hər tɵrle çəmaƣət eşlərnnən qotldьru turnda ʙer nindidə caralar kyrlmi,

Şəhərdə də şulaj uq partiə jəcəjkelərə tygərəkne ojştьru ʙlən gnə ciklənələr, daimi julʙaşcьlьq tə'min itlmədə. Eşcelərneŋ tygərəklərgə jɵrşləre qənaƣətlənrlek tygel. Kyp knə pritpriətiələrdə tygərək ɵcen ʙina, kitap, julʙaşcь məs'ələrndə cişlməgən partiə məƣarife sistimьn ʙiş kɵnnkkə, sminalarƣa qarata çəjlau julnda ʙer nərsə də eşlənini diərlek. Tygərəklər kɵnnen qadaq məs'ələləren vaqtnda tikşerep ʙara almьjlar. Şul səʙəple eşcelər tygərəklərdən ʙizələr.

Mnə ʙu xəllərgə kiləcəktə cik qujьp szƣanьp eşkə kreşrgə kirək.

Kantkomnar; zafkomnar həm jəcəjkelər, tygərəklərnen utьrьş kɵnnəren, səƣətləren həm tygərək sostaflarьn sminalarƣa çajlarƣa, tygərəkneŋ programьn jaŋadan qarap cƣьp aŋar tieşle qsqartular həm ɵstəmələr krtrgə, yzeneŋ ʙlemen kytəry ʙlən şɵƣllənməgən kommunislarƣa partiə çəzaşь ʙiryne qullanrƣa, çitəkcelərneŋ utьrşlarƣa tərtiple rəyeştə jɵryləren tə'min itərgə, tygərəklər ɵcen ʙina uŋajlqlarь tudьrrƣa, kirəkle ədəʙiatlar ʙlən çitştrrgə həm ʙaşqa şundьj məs'ələrne ytəydə hic kickməstən eşkə totьnrƣa tieşlər.

* * *

Tatarstan - Qrьm.

Sotsializm təzydə iŋ jaxşь mitodlarnьŋ ʙrse, hic şiksez, sotsializm jarьşь. Çɵmhyriətlər arasnda uzdьrьlƣanda ʙu jarşnьŋ əhəmiəte taƣь da arta. Mnə şunьŋ ɵcen də Tatarstan ʙlən Qrьm arasnda kul'tpoxot ʙujnca jasalƣan jaŋa jarşqa ʙez zur ʙer eş itep qarьjʙьz.

Ike çɵmhyriət arasnda jasalƣan dogovorda tyʙəndəge punktlar ʙar: Qrmda ʙer jьl ecndə, Tatarstanda ike jьl ecndə nadannqnь ʙɵtnnəjgə ʙtery, Tatarstanda da, Qrmda da ʙu jlnьŋ 25 nce iynenə hər ʙer tarmaqta ʙɵtnnəjgə jaŋalifkə kycep ʙtərgə, B N Ç ədəʙiatьn ʙuldьrƣa. BNÇ te clinnəren Tatarstanda jɵz mŋgə, Qrmda ille mŋgə çitkezrgə, aŋ - ʙlem eşen kiŋəjty, çəmaƣət fondьn Tatarstanda sigez jɵz mŋgə, Qrmda ike jɵz 25 mŋgə çitkezrgə həm ʙaşqa şuşndьj punktlar ʙar.

Dogovor ike jlƣa təzelə. Hər altь aj sajьn dogovornьŋ ytəly - ytəlməyenə tikşery jasala.

Ike çɵmhyriət yzlərndə ʙulƣan uŋşlar, təçriʙələr ʙlən yz ara urtaqlaşalar. Dogovornьŋ ytəlep torьn kyzəty ʙurьcь BNÇ teneŋ Yzək Sovitьna tapşьrьla.

Bu jarşnьŋ səjasi həm kul'tura əhəmiəte ʙik zur. Tatarstan yze tarafnnan Qrmƣa agronomiə, kɵtpxanə həm məktəpkəcə tərʙiə poxotlarь turnda da caqьru jasadь. Bu caqьruda qaʙul itelr dip ujlarƣa kirək.

* * *

Kiŋ çəmaƣətcelek jardəme ʙlən.

Bygen gəziteʙzdə ʙasьla torƣan matiriallar, xəjvancьlьq ike ajlьƣьnьŋ ʙzneŋ Tatarstanda ƣəfu itlməslek rəyeştə jomşaq ʙarƣanьn kyrsətələr. Auьl xuçalьƣьn kyməkləştery eşlərə qzu timp ʙlən alьp ʙarlƣan ʙer corda xəjvancьlьq eşlərə ƣajət zur urьn totarƣa tieş. Bu ike ajlьq kyməkləştery eşe ʙlən ʙik nьq ʙaƣlanьp həm şul kyməkləşyneŋ taləplərenə çəyap ʙirrlek rəyeştə ʙarrƣa tieş. Bzneŋ alda xəzer, fivral' ajnda kolxozlarƣa eş xəjvannarьn çəmaƣətləşterep ʙtery, çəmaƣətləşterlgən azьq fondlarь təzy, xəjvancьlьq kolxozlarь həm şirkətlərə ojştьrunь kiŋəjty ʙurclarь tora. Alda mnə şundьj zur-zur ʙurclar torƣan vaqtta, xəjvancьlьq ike ajlьƣьn tulь həm uŋşlь itep ytkəry eşenə ajruca nьq əhəmiət ʙirelrgə tieş ide. Ləkin eş praktikasь monьŋ kiresen kyrsətə. Bu eşkə çitəkcelek itə torƣan ojşmalar, kampaniə tirəsenə auьlda kiŋ qatlau jarlь, urta xəllelər çəmaƣətcelegen tuplau urnьna, yzlərə kəƣəz diŋgezenə, kaçynni sirkylərlərgə, „plan“, „diriktif“ lərgə kymelep jatalar. Bzgə xəzer, çannь, rial eş kirək. Qorь kaʙinit plannarь ʙlən gnə, qzu admaar ʙlən alƣa ʙarƣan tormşnь quьp çitep ʙulmьj.

Jarlьlar arasnda eşne kөcәjtmi torьp,

kulaknь sьjnf вulu jaqnnan вtery вurclarьn uŋşlь başqarьp вulmьj

Kulaklarqa kolxoz tөzeleşen çimerrgə irek вirməskə!

Sovitlar xөkymәte tarafnnan aubl xuçalьqьn kymәklәştery julnda kyrlgən caralarqa kulaklar tarafnnan turьdan-turь həm jəşren rəyeştə qarşьlьq kyrsəty kөnnən-kөn kөcəjə.

Kulaklar yzlərenen soŋqь вarlьq kөclәren aubl xuçalьqnda tizlek вlən вara torqan kolxoz tөzeleşen tuqtatu həm anь çimerygә jynәlderәlәr. Şul jul вlən alar Sovitlar xөkymәtenen tamrьna balta cавarqa trьşalar.

Soŋqь vaqtlarda kulaklar agitatsiәsenə вirelep qaj вer urta xəlle həm jarlь krəstiən xuçalqlarь da yzlərenen aubl xuçalьqь qorallarьn, at həm başqa mallarьn satqalьjlar. Bu kyrneş jarlь həm urta xəlle krəstiənnәr kolxozqa həm başqa tөrle əjвer çitştery ojşmalarьna clin вulьp krgən vaqtta da sizlgəli. Kolliktiflar ojştьrlqanda aŋar clin вulьp krə torqan xuçalqlarnьŋ yzlərndə вulqan qoral həm mallarьn satularь jaŋa qorьla torqan xuçalqqa, anьŋ tiz ysyenə zur udar jasьj. Sovitlar xөkymәtenen planьn tiz tormşqa aşьrrqa uŋajszlьj.

Kulaklarnьŋ tөrle jullar вlən kolxoz tөzeleşen çimerrgə trьşularьna qarşь kөcle kөrəş acьp, qatь otpor вirrgə kirək. Yzək xөkymәtnen вu turьda 16 ncь qinvarda cqarqan qərarь „Qzьl Tatarstan“nьŋ ytkən nomirnda вasьlqan ide. Aubl xuçalьqь вurьc şirkətlәre şul qərarnьŋ 2 nce, 3 nce həm 4 nce punktlarь вujnca eş itərgə tieşlәr.

Urnnarda rajon вurьc şirkətlәre xөkymәtnen cqarqan qərarnnan juqarь da kyrsətlgən өc punktnь yzlərenə qullanma itep alьp, kolxozlar вlən eş kyrgəndə, hər vaqt islərndə totarqa, praktik eştə hic вer jomşaqlьq kyrsətmicә, başqa xөkymәt orgnnarnnan həm çəmaqət ojşmalarnnan kirək urnda jardəm sorap, alar arqьlь şul qərarnь tormşqa aştьrrqa tieşlәr.

M. XƏSƏNOF.

Mamadş kantonnda həm Əgrçe rajonnda kulaknь вtery eşe nicek вara

Baş sut aparatndaqь volokita kulaknь вtery eşenə qomacaulьj.

(Maxsus xəвərcevzdən).

Kulaknь sьjnf вulьь jaqnnan вtery turnda dikrit cqu вlən, kulaklar yzlәren yzlәre „вtery“ julьn qarьj вaşladьlar. Xəzrge kөndə kulak yzenen вөten mal-mөlkәten satьp вterep, kulaktan „cqarqa“ tlәsә, yznnən kulak ismen aldьru өcen tөrle xəjlәlәrgə də kreşә. Mnə mondьj faktlarnь Əgrçe rajonnda вajtaq qna ocratrqa turь kilde.

Sadьjqof Əgrçenen zur qna kulagь. Yze өstenə 775 sum nalok salьnuьn işety вlən 14 həm 16 jəşlek ike enese вlən mөlkәtlәren вylşkən itep kyrsәtep, yzenen kulaklьqьn „вterә“. Şunnan soŋ aubl sovitь anьŋ өstenə salqan ajrьm salmnь вtery вlən вrgə, enelәrenə uqu jortlarьna krrgə tanqnama da вirә. Lәkin Əgrçe xalq sutь mәs'әlәgә sьjnfi jaqtan jaqnnaşa. Sadьjqofnьn 9 meŋ summьq mal-mөlkәten rrgə xөkem itә. Mondьj xaraktirnьj misallar xəzrge kөndə sut orgnnarnda tulьp jatalar. Kulaklar, satucьlar, xatnnarь вlən „ajrьlьşьp“, mallarьn вylәşep „jarlьlaumaqcь“ вulalar. Lәkin sut orgnnarь mondьj eşlәrne qaramьjlar, kire qajtaralar.

Kulaknь вtery eşe tirәsenә çəmaqətcelkne tuplau.

Mamadş kantonnda вu mәs'әlә вujnca, 15 nce qinvarda volkom sikritarlarьnьŋ həm upolnomocnьjlarьnьŋ kiŋәşmәlәre ytkәrlgən. Bөten auьllarda jarlьlar çьlьşlarnda kulaknь sьjnf вulu jaqnnan вtery mәs'әlәse qujьla. Əgrçe rajonnda eşlәr şul uq jul вlən alьp вarьlalar. Jarlь krəstiənnәr həm вatraklar вu mәs'әlәgә jaxşь kyz вlən qarьjlar həm вu julda partiә həm xөkymәt kyrgən caralarnь alqşlap qarşь alalar. Şәmәrdən volьsnda jarlьlar çьlьşь, kulaklarnьŋ вөten mal həm mөlkәtlәren alrqa, yzlәren quarqa dip qərar cqaralar. Başqa çirlәrdə də şundьj uq qaraş.

Mamadş kantonnda həm Əgrçe rajonnda kulaklarnьŋ mal-mөlkәtlәre aubl xuçalьqь qorallarь həm başqalar konfiskovajt itelәlәr. Kulaklar jortlarnnan qulьp, ul jortlarqa вatrak həm jarlь krəstiənnәr urnaştьrьlalar, jaki çəmaqət ojşmalarьna вirelәlәr.

Mamadş kantonnda вu mәs'әlәdə вer az ajrьmьraq jul totьla. Totaş kymәklәşkən rajonnarda kulaklarqa çir вirmәy sәвәple alarnьŋ вөten eş xəjvannarь həm furazlarь konfiskovajt itelәr. Şulaj uq вөten tgrmәnnәr də çəmaqət qulьna alьnalar. Kulaklar əjвrlәren satьp вtrmәsnnәr өcen alarnьŋ вөten mal-mөlkәtlәrenə opis ytkәrelә. Bu eş Mamadş kantonnda da, Əgrçe rajonnda da tәmam вulьp вara inde. Mamadş kantonnda вu eş traktorlarqa avans çir вlən вrgə вəjlәnep alьp вarьla.

Qomumən alqan çaqnda вu mәs'әlә Şarşadь, Umqa həm Suqman auьllarьndaqь kulaklarnьŋ 50 prosintьnьŋ mallarь alьnьp yzlәre qubьlqannar. Iz-Bubi aubnda 48 kulak xuçalьqь konfiskovajt itelep, yzlәre qubьlqannar. Mәs'әlә kiŋ jarlь, вatraklar massasьnьŋ aktif qatnaşu вlən tormşqa aşьrьlьp вara.

Kulak çan acьsь вlən tprcьna.

Kulaklar tьnьc qna вirelrgə tlәmilәr. Alar вaşta вөten mal-mөlkәtlәren aqcaqa əjlәnderep qotьlrqa tlәsәlәr də, ul jul kislgәc xəzer başqa tөrle caralarqa kreşәlәr. Janqul kulaklarь muncalarqa çьlьp, nicek qarşьlьq kyrsәty turnda kiŋәşәlәr. Sartьq aubnda sovit eşcesen qьnьjlar. Xatnnarь qotrtalar. Sәrdek volьsnda kolxoz clinnәre arasnda qoiqь taratьp, massovьj tөstә kolxozdan cquqa ojştьlar h. в. Barь tik vaqtnda qatь caralar kyry gnə вu eşlәrne вastьra.

Xəzrge kөndə kanton ojşmalarьna qatь caralar kyry вlən вrgə, nьq sizgrdə вulrqa kirәk. Vaqt şunь talәp itә. Monda syz çajь kilgәndə şunь əjtep kitәrgə kirәk: urnnardagь sut ojşmalarьna Narkomjus. Bigerәk tә baş sut aparatьndaqь volokita bik zur qomacaulьq jasьj. Xalq sutlarь baş sut tarafnnan raslanqannan soŋnda da atnalar [illegible] jatqьrьlalar. Mәsәlәn [illegible] alьjq:

Əgrçenen qajat zur вer kulagь Jaqup Nurmexәmmәtof, Bu kşenen qulnda nicә jez [illegible] rqlar, ygzlәr, tanalar həm başqa [illegible] вula. Bu kşe [illegible] вer eleşen kolxozqa [illegible] Şulaj xəjvannarьn [illegible] lәnderep „jarlьlanu“ [illegible] Əgrçe sutь [illegible] həm 3000 summnь [illegible]

[illegible] kolxozqa [illegible] Bu kolxoz qərarь baş sut aparatьnda [illegible] kire qajtarьlmьj. Kulak irkie həm yzen sovit [illegible] jarlь krəstiənnәr [illegible] „jarlьlanu“ [illegible] kolxozqa kirәk.

M. Q. XƏSƏIN.

Kulaklarnь вtery nicek вara

Mәmdәl, 4. (tilifon вujnca). Arca Kantonь, Mәmdәl volsьnda, sьjnf вulu jaqnnan kulaklarnь вtery turnda вer nicә aulda jarlьlar həm urta xəllelәrnen çьlьşlarь uzdьrьldь. Volsьtaqь вөten auьllarda kulaklarnь mallarь xisapqa alьndь. Jarlьlar həm urta xəllelәr вu eşkә aktif qatnaşalar.

Mәmdәl aulnda dyrt kulaknьn jort-çir, volsь [illegible] balalar jəslesenə вirelde. Kulaklarnь maşinalarь [illegible] Xəzrge vaqtta volsь [illegible] prosint camasь kymәklәşte. Ike kolxoz tөzelde. Bu kolxozlarnь həm eş xəjvannarь çəmaqətlәşterelde. Ere xəjvannarnь [illegible] tuqtaldь.

SIBACIEF.

Saba, 4. (tilifon вujnca). Mamadş kantonь, Saba volsьnda, sьjnf вulu jaqnnan kulaklarnь вtery eşe nьq alьp вarьla. Xəzrge qәdәr 13 aulda 135 kulak xuçalьqь вөterelgən, 48 meŋ summnьq at, sьjьr, qaralt, aubl xuçalьqь maşinalarь həm başqa nәrsәlәr alьndь. Kyp auьllarda jarlьlar вu eşkә 18-19 ncь jllardaqь kвek aktif qatnaşalar. Urta xəllelәr [illegible]

IMAMTDINOF.

◆ Arca k-nь, Tuqaj volsьnda, kulaklarnь sьjnf вulu jaqnna вtery qzu вara. 22 nce qinvarqa qәdәr kulaklardan вarьqь 34 meŋ summnьq mal alьnьp, kolxozlarqa вirelde. Kulaklarnь sьjnf krəstiənnәr [illegible] rьjlar. Kulaklar xəzer kene, tene ecәrgә başladьlar. Şulaj uq alarda mallarьn jəşerlәr də sizelә.

Ə. Fәrdief.

◆ Qajьsь [illegible] lytsionirlqlar [illegible] kulaknьn sьjnf вajlqlarьn kon[illegible]

[illegible] tiskәlәrә jasaldь. 4 kulaknьn вөten вajlqlarь kolxozqa alьndь.

M. Ojәllemof.

Kuloklь kolxoz.

Bua k-nь, Baki volsьnda, Borьnaş aulь вөten [illegible] kolxozqa kyckən ide. Başqalar вlən вrgә ande вajtaq qna kulaklar həm kulak xoqu [illegible] da kycte. Kolxoz c'innarь arasnda [illegible], tirgmance, sәydәgәr həm [illegible] Aul aktiflarnnan, ni өcen alarnь kritegez, dip sorasan, — Alar nnce jazldьlar həm traktorqa 45 sar sum aqca [illegible] dilәr. Kyrge aulnda qna tora torqan partia jacaj [illegible] вlən volkom monь kyrә almaqannar axrь.

Biyce.

Kulaklar tirrorь

KUKMARA. 4 (Tiligram вujnca). 3 nce jivral'de Kukmara volsь, Sardays aulnda kolxoz prsidatele, jarlь aktif həm partia [illegible] ide. Iptaş Ivanof [illegible] Kulaklar [illegible] Şәmstinof qulqa alndь. Tikşery alьp вaralar. Bu eşne [illegible]

MƏHDIEF.

Minzәlә kantonь, Aqtanь volsь, вөten aulь вlən kolxozqa kyckən Tumanmas grazdannarь [illegible] kolxozqa [illegible]

KƏQƏZ DINGEZENƏ BATЬRLQAN KAMPANIƏ

Xəjvancьlьq ike ajьqьna kiŋ çəmaqətcelek tөse вiry urnьna вu eşkə çitәkcelek itә torqan ojşmalar вjurokratlarca diriktif вiry, plan szu вlən qәnaqәtlәnәlәr

Xəzrge vaqtta Tatatrstanda, вigerәk totaş kolxozlarqa kyckən rajonnarda eş xajvannarьn (atlarnь) həm mygzle ere xajvannarnь çəmaqətlәştery eşe alьp вarьla. Lәkin вu eşne alьp вaruda tөple вer plan juq. Kyвerәk вu mәs'әlә urnnarnьŋ yzlәrenәrәk tapşьrlqan. Bu eştә alarqa nqlь çitәkcelek kyrsәtlmi. Qsqasь xəzrge vaqtta вu eş stixiә julь вlәnerәk вara.

Əlвәttә вu eştәge вөten qəjpne Tatarstan Xajvancьlьq Sojuzьna qna taşlap вulmьj, anda əzerәk yzәkneŋ də həm başqa orgnnarnьŋ da qəjplәre вar. Ber jaqtan xəzrge vatta elkke Xajvancьlьq Sojuzь, Sөtcelek - Maj Sojuzь həm Kolxoz sojuznьŋ xajvancьlьq eşenə çitәkcelek itә torqan вylege вrgә quşьlьp, „Tatarstan Sөtcelek-Xajvancьlьq Kolxoz Sojuzь“isme вlən вrlәşep eş alьp вara вaşlaqannar. Bu nәrsәdә alarnьŋ turьdan turь вulqan eşlәren ytәydә вer az uŋajszlaqan. Annan soŋ gәrcә вu sojuzlar вzneŋ Tatatarstanda вrlәşkәn вulsalar da, alar yzәktә вrlәşmәgәnnәr. Bu sojuzlarnьŋ yzәk orgnnarь haman әlkkecә yz sistimnarь вujnca вer вrseneke вlən jaвşmьj torqan diriktiflar вirep torqannar. Alarnьŋ hәmmәsen вer yk vaqtta şul вrlәşkәn „Tatarstan Sөtcelek - Xajvancьlьq Sojuzь“ ytәrgә tieş вulqan. Şunьŋ arqasnda eştә şaqtьj вutalcqlqlar kilep cqqan.

Yzәkneŋ planь вujnca вer jьl ecndә вu sojuz вөten Tatarstanda ere sөt xәjvannarьnьŋ (sьjьrlarnьŋ) 50 prosint camasьn çəmaqətlәşterrgә tieş. Ul plan әlвәttә ytәlәcәk. Xəzrdә anьŋ 30-35 prosint camasь ytәlgәn. Lәkin вu ytәly, juqarь da әjtkәncә plansьz həm stixiә rәyeşndә gnә вara. Ul eşneŋ nicek вarrqa tieş ikәnnegen xәzrgә qәdәr әnә şul jaŋa вrlәşkәn Xәjvancьlьq Sojuzь yze də вlmi әle. Ul turьda urnnar вer nәrsә әjtәlәr, вu sojuznьŋ eş вaşnda utьrucьlar yzlәre iknce tөrle ujlьjlar, вlgclәr вөtnnәj вaşqa nәrsә tәqdim itәlәr.

Mәs'әlәneŋ вөten uŋajsьz jaqь kolxozlarda çəmaqətlәşkәn xajvannarnь çьlьp totar өcen jararlьq xajvan aвzarlarь вulmauda. Bolaj kәqәzdә gnә çəmaqətlәşterep, anь elkke xuçalarnna [illegible] kymәk rәyeştә sөtunәn, majnnan fajdalanuda citnnklәr kilep cqь mөmkin. Bigerәk tә totaş kolxozqa kycep вtmәgәn rajonnarda вu eş şulaj вulacaq. Şunnqtan xәzer xәjvannarnь çəmaqətlәştery eşndә nicek tә вulsa, nәslle jaxşь xәjvan arnь вrgәrәk çьlьp, urtaq xәjvan aвzarlarь tөzelep вtkәngә qәdәr qadi xәjvannarnь ajrьm totu julь alqaraq qujlqan. Şulaj da әle вu eştә də tөple вer qәrarqa kilnmәgәn.

Lәkin urnnarda kөcle timp вlən вara torqan kymәklәşy həm çəmaqәtlәşy eşe Xәjvancьlьq Sojuzьnьŋ вolaj ozaqlap ujlap utrqanьn kөtmi haman ul yz julь вujnca вara вirә. Xәjvancьlьq - Sөtcelek Sojuzь tәmam aptьrau xәldә qalqan. Ul yze вu eşneŋ urnnarda nicek вarqanьn da вlmi.

Xәjvancьlьq ajlьqь 15 nce qinvardan uq вaşlanqan вulsa da, әle ul eşneŋ вarьşь turnda Xәjvancьlьq Sojuznda hic вer tөple mәqlymat juq. Mәqlymat juq qna tygel, әle Xәjvancьlьq Sojuzь şul vaqtqa qәdәr, şul mәqlymatnь alьr өcen kirәkle вulqan formalarnь da urnnarqa çibәrmәgәn. Ul anьŋ yzәktәn kilgәnen kөtep tora. Yzlәre вu ajlqnь uzdьru turnda urnnarqa plan tөzep çiвәrdek dilәr, lәkin şul plannьŋ вer danәse də yzlәrendә juq.

— Kәqәz вulmaqannqtan вez anь вik az вastrqan idek, yzeвzdә qalqan вer danәsen Kolxoz Sojuz sorap aldь, dilәr hәm ul planda nәrsә вulqanьn yzlәre də acьq әjtә almьjlar.

Xәjvan azьqь xәzrlәy mәs'әlәse вik nacar tora.

Xәjvannarnь çәmaqәtlәşterlgәn rajonnarda, xәjvan asrau mәs'әlәse də qajәt nacar. Bigerәk tә tuqlqlь, kөcle azqlar çitmi. Aqcalarь вulmaqannqtan sөt xәjvannarь өcen alnqan ike meŋ

> **Diriktif kәtkәndә.**
>
> „Xәjvannar yrcety ajlьqь“ urnnarda diriktiflar kөtep kickterelep kilә. Ə kulaklar şunnan fajdalanьp xәjvannarьn sujalar.
>
> SЬJЬR — Əgәr də haman diriktifnь kөtep jatsalar, вzneŋ eşlәr şәptәn tygel...

tonna pcәnne tylәp ala almьjlar. Kyptәn yk inde Dәylәt Bankasьnьŋ Qazan kontorasьna вu eş өcen kridit acarqa quşlqan вulsa da, ul әlegә qәdәr kridit acmaqan. Anьŋ sәвәвe nәrsәder.

Qrcьlьq kontraktatsiәse eşndә pcәn cәcy kontraktatsiәsenә вer də әhәmiәt вirlmәgәn. Kolxozlarnь ylәn orlqlarь вlən tә'min ity nacar вara. Bu mәs'әlәdә agro-zoominimumnьŋ вөtnnәj ytәlmәy qurqьnьcь вar. Əgәr ytәlә alsa, tik вu turьda әcetep azьq xәzrlәy (silisovaniә) planь qna вer az kyŋlne çuatrlьq вar. Lәkin ul eştә sөt xuçalqlarь həm ere sөt kolxozlarь өcen gnә alьp вarьla.

Urnnarda xәjvancьlьq вlgclәre çitmi. Vitirinarlar вulmaqannqtan çәmaqәtlәşterlgәn xәjvannar arasnda aurular вlən kөrәşy eşe вөtnnәj qujlmaqan. Bar qәdәre вlgclәr də turьdan-turь yz eşlәren yti almьjlar, kyвerәk şul kәqәz вutqasь ecenә вatьp qalqannar.

Ere sөt kolxozlarьn plannaştьru eşe вik nacar alьp вarьla. Sөt, maj kвek xәjvan produktlarьn kontraklaştьru eşe julqa qujlmaqan.

Çәjgә, kolxozlardaqь çәmaqәtlәşterlgәn xәjvannarnь nicek kөtәrgә kirәklek turnda әle ujlanьp ta qaralmaqan.

Kolxozlarda xәjvannarnь kontraklaştьru eşen Qrcьlьq Sojuzь (Xlip Sojuz) alьp вara. Bu turьdaqь plan urnnarda jaŋadan qaralьp, jaŋadan tөzelә. Jәş xәjvannarnь 100 prosintь вlən kontraklaştьru turnda cara kyrlgәn. Plan вujnca aldaqь jlqa 17 meŋ ere xәjvan, 30 meŋ duŋqьz həm 30 meŋ başqa qәdәr sarьq kontraklaştьrrqa tieş.

Soŋqь kyrlgәn caralar arqasnda xәzer xәjvannarnь suju həm satu eşe tuqtatlqan, dip әjtrlek. Jazqь xәjvan jәgrty kampaniәsenә plan tөzelep urnnarqa çiвәrlgәn həm başqa jllardaqь kвek ul plannьŋ uŋşlь ytәlye kөtelә. Zurьraq kolxozlarda xәjvancьlьq kurslarь ojştьrьlьp, eşkә krşkәn.

Lәkin juqarьda әjtkәncә tik xәjvannarnь çәmaqәtlәştery həm alarnь azьq вlən tә'min ity eşe gnә вik nacar xәldә tora. Brlәştrlgәn Xәjvancьlьq Sөtcelek Sojuzьna вu eşne də aвjktif şartlarqa qna soltap qaldьrrqa jaramьj, ul turьda da nqlь plan вlən eşkә kreşrgә kirәk.

M. Q.

At sujqan өcen 39 kşe sutqa вirlde

SABA 4 (tilifon вujnca). Mamadş kantonь, Saвь volьsnda kolxozqa kyckәn rajonnarda cәcy orlqlarьn həm xajvannarnь çәmaqәtlәştery eşenә kreşlde. Bөten xәjvannarnь вrgә jaвarlьq urtaq aвzarlar вulmaqannqtan, çәmaqәtlәştrlgәn xәjvannar xәzrgә elkke xuçalarь qulnda toralar. Alar yzlәre qulndaqь kвek itep anь jaxşь tәrвiәlilәr. Kulaklardan alnqan xәjvannar, azqlarь вlən вrgә, vaqtlь rәyeştә, jarlьlarqa tәrвiәgә вirelә. Soŋqь caralar arqasnda, volsta xәjvan suju həm satu eşlәre tuqtaldь. **At sujqan өcen 39 kşe sutqa вirlde həm 34 kşegә ştraf salьndь.**

IMAMTTINOF.

Cit ilimintlar Sovit zakonnarnnan fajdalanalar

MӘSKӘY, 3 (Rosta). Ecke Eşlәr Xalq Komisariatь, soŋqь vaqtlarda xzmәt iәse вulmaqan kşelәrneŋ xzmәt iәlәre вlәn вer tigez kylәmdә tөrle çiŋllek həm uŋajlqlar alu өcen Sovit zakonnarnnan fajdalanu kyrnşlәre jşajьp kitygә iqtiвar itte. Kulak həm nipmannar qadәttә Sovit zakonnarnnan fajdalanu өcen grazdannьq xalen (вalь alu, familiә almaştьru, jalqannap ajrьlular) вrkety eşen qoral itәlәr. Şuşь jul вlәn alar sjlau xoquqlarьn qajtarьp alrqa, salmnar tylәydәn tajarqa, zakonnan tьş toraqtan fajdalanьp jatrqa, вalalarьn juqarь uqu jortlarьna krtrgә həm başqa şundьj eşlәrdәn fajdalanrqa trьşalar.

Ecke Eşlәr Xalq Komisariatьnьŋ qaraşь вujnca, kulaknь sьjnf вulu jaqnnan вtery sәjasәtenә kycy uŋajь вlәn, Sovit zakonnarnnan şuşndьj rәyeştә fajdalanrqa omtьlular taqьn da kөcәjrlәr. Şuŋa kyrә, Ecke Eşlәr Xalq Komisariatь zagslarqa sьjnfi sizgrlkne kөcәjtrgә hәm Sovit zakonnarnnan şuşndьj rәyeştә fajdalanularqa qarşь kisken kөrәş alьp вarrqa tәqdim itte. Adminstratsiә orgnnarь zagslarda eşlәygә adminstratsiә - xoquq siksiәlәren, faвrik - zavot eşcelәren hәm toraq şirkәtlәren tartrqa, qәjple kşelәrne çinajәt tәrtiвe вujnca çәyapqa tarttьrrqa tieşlәr.

Balalar tiatrьn

daimi kul'tura ucrizdiniәsenә әjlәnderrgә kirәk

Kul'tura frontnda, sәjasi tәrвiә eşndә tiatr kөnnәn kөn zurьraq urьn ala вara. Eşcelәr sьjnfьnьŋ tiatrdan fajdalanuь kөnnәn kөn ysә. Lәkin вalalar dөnjasьna tiatr әle yzen nqlap kyrsәtә almьj, eşce вalalarь, krәstiәn вalalarь tiatrdan sistimalь rәyeştә fajdalana almьjlar. Dөres, Mәskәy, Liningrat kвek yzәk şәhәrlәrdә өzlksez sistimalь rәyeştә eşlәp вara torqan вalalar tiatrlarь вar. Alar hәr kөn meŋnәrcә вalalarnь yzlәre arqьlь ytkәrәlәr. Lәkin Tatarstanda, вigerәk tә tatar eşce hәm xzmәtkәr вalalarь arasnda tiatr eşe qәfu itlmәslek dәrәçәdә artta tora. Tatar вalalar tiatrьnьŋ tarixьn tikşrsәŋ monьŋ вaşlanuьna kyp knә jllar ytkәn. Rivolytsiәdәn вurzuanьŋ dini nigzgә qorlqan „irtә“lәren sanap torrqa da kirәge juq. Rivolytsiә corьnda rivolytsiәcel nigzdә torqan вalalar tiatrьnьŋ вaşь da 18 nce jllarda uq вaşlana. Balalar tiatrьnь ojştьru julnda вajtaq eşlәgәn Qasim Şamil iptәş вu tiatrnьŋ tarixь turnda tyвәndәge syzlәrne jaza:

„1918 nce jllarnь вalalar irtәse Jlqa Arjaqь eşcelәr rajonnda, xәzrge eşcelәr sarajnda cәcәk attь. Andaqь uqьtucьlarnьŋ trşlьqь arqasnda jasalqan вalalar irtәsen xәtrlim. Balalar anda şat rivolytsiә kөrәşe çrlarьn çrlap zalnь jaŋqьratalar. Saxnә artislarь tarafnnan „Qormcь вaвaj“ ujnala... 23 nce jllarnь şul uq rajonda faвzoucь mәktәвe вalalarь tarafnnan truppa tөzlgәnen вlәm. Alar mәktәpneŋ yzndә hәm kluplarda ujnьj вaşlьjlar. 25-26 ncь jllarda tatar tiatrь jannda вalalar truppasь ojştьrlqan ide hәm şul truppa Tatar Dәylәt Tiatrnda dyrt postanofka вirde. Tamaşaqa «Qәli Nur» „Bzdә hәm alarda“, „Xәzer вul“ hәm „Tcqanqa ylem, mәcegә kөlke“ digәn әsәrlәr qujldь. 27-28 nce jllarda вarь вer ike gnә postanofka вirelә“.

Mnә вu qsqaaca qna tarixqa qaraqanda, вalalar tiatrь rivolytsiәneŋ вrnce jllarnda uq вaşlanьp, ara - tirә eşlәp kilә. Lәkin nqlь nigzgә qorlqan sistimalь вer ucrizdiniә xәlenә kilә almьj. 1928-29 ncь jlda вu eşnә sistimaqa salu turnda tatar mәdәniәte jortь qaj вer caralarnь kyrep qaradь. Ul yze jannda вalalar truppasь tөzep, Qasim Şamilnь çitәkce itep, pidogogiә çәmqiәtnnәn tәrвiәcelәrne вrketep, tatar вalalarь tiatrьn pidogogiә tiatrь nigezndә tөzep çiвәry tlәgen alqan ide. Monda qьş вujь вer nicә postanofkalar вuldь. Lәkin matirial вazasь вik az вulqannqtan, ul yzeneŋ өşen tlәgәn dәrәçәgә kytәrә almadь. Bu jьl вalalar tiatrь taqьn da nqьraq qaraldь. Narkompros hәm Şәhәr Sovitь tarafnnan 2500 sumnap aqca вirlde. Urnь Tatar Dәylәt Akadimiә Tiatrьna kycerlde. Ajrьm rizissor (ytkәn jьl rizissor eş arasnda qna eşli ide) hәm ojştьrucь qujldь. Tiatr Tixnikumь uqucьlarnnan 12 kşelek вalalar truppasь tөzlde.

Tatar Dәylәt Akadimiә Tiatrьnьŋ qaj вer artislarь da monda ujnqa tartldьlar. Balalar tiatrь rizissorьna вulşlьq ity өcen Kәrim Tincurin вlәn Vәlief iptәşlәr вrketldelәr. Plan вujnca вu tiatr dyrt aj eşlәp 4 piissә qujarqa, 16 spiktakel ytkәrrgә tieş ide. Bu spiktakllәrneŋ 8 e eşcelәr rajonnda, 8 e Tatar Dәylәt Akadimiә Tiatrnda вuluь ujlanqan ide. Moŋa qәdәr „Diŋgez“dә, „Cәlderycelәr“ digәn әsәrlәr qujldь. Alda „Altaj ruвinsonь“, „Baqa tujь“ hәm „Brigadacьlar“ digәn әsәrlәr toralar.

Lәkin tatar вalalar tiatrь әle вer gnә jaqtan da yznnәn qәnaqәtlәnrlek xәlgә qujlqanь juq. Anьŋ Çitşszlklәre вik kyp hәm вik tөrle. Bzneŋcә iŋ вrnce çitşszlek вu tiatrnьŋ вalalarqa sәjasi hәm içtimaqi tәrвiә вirә torqan вer kul'tura ucrizdiniәse xәlәnә kilә almauь, elgәrgecә haman da şul ara—tirә вula torqan вer eş вulьp qaluь. Xәlвuki вalalar tiatrьnьŋ rolen, anьŋ tәrвiә eşndә totqan urnьn вer kem də inkar itә almas. Cөnki вu tiatr вalanь kiŋ tormşqa alьp cqa torqan jullarnьŋ вrse. Şulaj вula torьp ta, вez әle aŋa ajrьm вer mәktәpkә вirgәn iqtiвarnь da вirә almьjвьz. Bu eş вalalar tiatrьnьŋ sәjasi hәm içtimaqi tәrвiәdә totqan urnьn tөşnmәydәn kilә torqan dip ujlarqa mәçвyr itә. Şunьŋ өcen вalalarnь mәktәplәr, kөtpxanәlәr, вaşqa kul'tura eşlәre вlәn fajdalanqanda, вu өlkәdә ontьp qaldьrlqan iknce mәs'әlә anьŋ ripirtuarь. Bu da şul juqarьdaqь ontudan, cittә qaldьrudan kilә. Balalar tiatrьn ojştrmaqac, anь hәr vaqt eşli torqan вer ucrizdiniә itep әjlәndrmәgәc, anьŋ ripirtuarь da ysmәgәn. Ul ara—tirә вulqan spiktakllәrndә ni taptь şunь qujьp kilә digәn turь kilә. Bu eştә вzneŋ вik kyp ojşmalarьвьz qәjple. Ber jaqtan Tatar Dәylәt Akadimiә Tiatrь qәjple вulsa, iknce jaqtan Tatizdat, jazucьlar ojşmalarь вik zur qәjplelәr. Cөnki вalalar tiatrь ripirtuarьna mөxtaçlьq ciksez zur. Jazucьlar, Tatizdat вu nәrsәne kyrrgә tieş ide. Lәkin alarnьŋ вu eştә вer qьl da qimldatqannarь kyrnmi.

Balalarqa jaqьn torrqa tieşle pidagogiә çәmqiәten alsaq, вu, ripirtuar turnda qna tygel, вәlki вalalar tiatrьnьŋ вaşnda вulrqa, anьŋ tөp nigezen salьşrqa tieşle ide. Lәkin qzqancqa qarşь вu çәmqiәt yzeneŋ iŋ tieşle eşlәrnnәn вrse вulqan вalalar tiatrь—pidagogiә tiatrь turndaqь eşlәgәn eşe qajәt zәqif.

Mnә вu ojşmalarqa вalalar tiatrьnьŋ ripirtuarlarь turnda alaj salqьn qan вlәn cittәn qarap tormьj, nqlap eşkә kreşrgә kirәk.

Өcnce zur çitşsezlek, вalalarnь qaraucь itep ojştьra almau, monь juqarьda әjtlgәn hәr jllьq spiktakllәr kyrsәtәlәr, вalalar tiatrь nqlь вulьp ojşqan вer tamaşacьqa ijә вulqanь juq. Anьŋ eşe „вaşlana da taşlana“. Monda minmcә вalalar ojşmalarьn da cittә qaldьrrqa jaramьj. Pionir, komsomollar, mәktәp ecndәge ojşmalar вalalar tiatrьna tamaşacь ojştьru, anda sьjnfi nigzne ytkәry eşndә вaşlap jөrrgә tieşle kşelәr. Bu tatar вalalar tiatrьnьŋ rizissorь itep komsomolka alndь. Şulaj вulqac, komsomol hәm pionir ojşmalarь yzlәreneŋ clinnәre arqьlь, вalalar tiatrь tamaşacьsьnьŋ xәle вlәn вik nьq tanьş вulrqa, tanьş вulu qna tygel, anь ojştьrrqa tieşle idelәr. Lәkin moŋa qәdәr eşlәngәn eş qzqancqa qarşь monь kyrsәtmi. Dөres, pionir ojşmalarь, komsomol ojşmalarь вu eştә qzqsnmьjlar, dip әjtep вulmьj. Alar qzqsьnalar. Lәkin konkrit eşkә kilgәndә, вalalar tamaşacьsьn ojştьruda eş kyrnmi. Bilit taratrqa ajrьm kşe quju вlәn gnә eş вtmi. Balalar arasnda tiatr hәm anь tөzy turnda çәmaqәtcelek fikre tudьrrqa kirәk. Mnә ul вzdә juq. Monь вit ajrьm kşelәrgә tapşьru вlәn gnә eşlәp вulmьj. Monь ojşqan xәldә eşlәrgә kirәk. Şunьŋ өcen də, вalalar tiatrь tamaşacьsь eşndә jәşlәr mәtвuqatь, pionir, komsomol, mәktәp, sotsvos hәm profsojuz ojşmalarь вik nьq qatnaşrqa tieşlelәr. Monda Akadimiә Tiatrь turnda taqьnda вer nicә syz әjtrgә kirәk. Ytkәn jьl ul вu eşne вer julь yz itep qaramadь, citkә qaqtь. Bu jьl вer qәdәr xәrәkәt kyrsәtsә dә, çitәrlek tygel. Dөres, soŋqь vaqtta tәçriвәle kşelәrne вrkety, вu mәs'әlәne xudozstva hәm sәjasi çitәkcelek sovitьna krty, xuçalьq jaqnnan, oformliniә jaqnnan çitәkcelek ity kвek eşlәr вuldь. Lәkin вit вolar вalalar tiatrьn nqlь, daimi kul'tura ucrizdiniәse xәlenә әjlәnderygә вarьp çitkәn caralar tygel.

Balalar tiatrь Tatar Akadimiә Tiatrьnьŋ qaramaqnda вulrqa tieşme, әllә ul ajrьm ucrizdiniә вulьp вarrqa tieşme?

Qomumәn tatar вalalar tiatrьna çitәkcelek eşenә kilgәndә, moŋa caqlь aŋar nqlap вer kşe də çitәkcelek itmi. Qilmi Yzәk вalalar tiatrьna aqca вirep, anьŋ eşe вlәn вer az qzqsьnьp kilә, lәkin вu вit turьdan - turь anьŋ eşe tygel. Anьŋ вaşqa eşlәre də çitәrlek. Narkomprosnьŋ Şәhәr Bylege вu eşne turьdan - turь çitәkcelek itәrgә, yze arqьlь anь Şәhәr Sovitьna вәjlәrgә tieşle ide. Lәkin вu eştә şәhәr вylege вer tөrle eş tә eşlәmi. Balalar tiatrь anьŋ eşe tygel kвek tora. Bzneŋcә, kilәcәktә вalalar tiatrьnьŋ rәsmi çitәkcelege Narkomprosnьŋ Şәhәr Bylege qaramaqьna вirelrgә tieş. Şulaj uq ul вudzit jaqnnan da Şәhәr Sovitьna qarap daimi kul'tura ucrizdiniәse xәlenә әjlәnrgә, moŋa caqlь вulqan „slucajni supsidiәlәr“ dә вtep, anьŋ urnьn nьq xisaplanqan smita hәm plannь eş al qa tieşlә.

Ul yzeneŋ urnьn Akadimiә Tiatrnda qaldrsa da, eşen anьŋ вlәn вәjlәp alьp вarsa da, çitәkcelek jaqnnan anьŋ вer qәdәr ajrьm toruь uŋajlьraq вuldь. Cөnki Tatar Dәylәt Akadimiә Tiatrьnьŋ qomumi eşe arasnda, вalalar tiatrь arttaqь eşlәr rәtenә kitye mөmkin. Xuçalьq hәm çitәkcelek jaqnnan вrlәşkәndә dә anьŋ ajrьm ojştьrucьsь hәm ajrьm xudozstva sovitь вulrqa tieşle. Balalar tiatarьnьŋ xudozstva sovitьn Akadimiә Tiatrьna qaraqanda iknce tөrle sostaftan tөzrgә kirәk. Anda вrdәn şul truppada eşlәycelәrneŋ vәkillәre krsә, iknceden вalalar ojşmalarnnan, xatьn - qzlar ojşmalarnnan, pidagoklardan vәkillәr krtelrgә tieşlә. Şulaj itep, Akadimiә Tiatrьnьŋ xudozstva sovitь monda yzeneŋ вilgelәgәn eşlәre arqьlь qna qatnaşacaq.

Mәs'әlәneŋ iŋ mөhime sovit çәmaqәtcelek fikre. Moŋa caqlь вzneŋ mәtвuqatta şulaj uq вaşqa ojşmalarda aŋa вalalar tiatrь turnda tieşle вulşlqqa kilgәnnәre juq. Monnan soŋ mәtвuqat, komsomol, profsojuz, mәktәp ecndәge ojşmalar вu mәs'әlәgә tieşle urnnь вirsәlәr ide.

ZӘKI MӨXSINOF.

Tatarstan tşnda

Kastroma idel ʙujndaƣь Kyrenkle promьjşlnnos şөhөrlөrnnөn ʙrsө. Ul elek guʙirna şөhөre ʙulьp, xөzer okrug yzөgenө øjlөnderlgөn.

1926 ncь jlƣь san alu ʙujnca, anda ʙarlьƣь mņnөn artьƣьraq tatar xisaplana. Başqa zurьraq şөhөrlөrdөge kʙek monda da tatarlar yzlөrenө ajrьlьp, şөhөr citndөge „Tatar Bistөse“ digөn ʙer çirgө utrƣannar. Annan ʙaşqa taƣьn faʙrik zavot rajonnarnda, andaƣь tel ʙlөn øjtkөndө, „alar ʙajlar“ nь (tatar eşcelөren) ocratrƣa turь kilө. Alar Kastromanьņ tөp yz xalqь ʙulmьjca, cittөn kilep eşlөyce tatar eşcelөre. Sotsial jaqtan, Tatar Bistөsenөņ yzndө jөşөyce xalqlar ʙik cuar. Anda eşce, sөydөgөr dө, kustar da, izvozcik ta hөm ʙaşqalar da ʙar. Lөkin anda da kypcelek eşcelөr. Anda jөşөyce tatarlar yzlөren Ivan Groznьj vaqtnnan uq qalƣanʙьz, dip søjlilөr. Ivan Groznьj tarafnnan çiņlgөnnөn soņ alarnьņ ʙaʙalarnnan ʙer tөrkem xalq şunda kilep çirlөşkөn ʙulalar. Alardan ʙer qөdөrse kөclөp cuqndьrlƣannar. Cuqnmaƣnnarnnan çidelөp kşene şөhөrdөn qubp cƣaralar da, alar şul xөzrge „Tatar Bistөse“ digөn çirgө kilep urnaşalar. Yzlөrenөņ søjlөylөrenө qaraƣanda, xөzrge Tatar Bistөsndө jөşөyce Kastroma tatarlarь şunnan taralƣan ʙulalar. Xөzrge vaqtta andaƣь tatarlarnьņ Zinadorof, Sişof, Kosmasof digөn kʙek 7 gnө familiөgө ʙylenep jөrtelylөre, alarnьņ søjlөgөn syzlөrenөņ ʙөtnnj yk nigezsez ʙulmaƣannьƣьn kyrsөtө.

Annan soņ anda jөşөyce tatarlar tel, tormьş, ƣørf-ƣadөt jaƣnnan ʙik nьq urslaşqannar. Soņƣь vaqtta alarnь urslardan ajrƣan nөrsө tik din gnө, dip øjtrlek. Alar yzlөre kul'tura jaƣnnan ʙik tyʙөn ʙulьp kilgөnnөr hөm din ʙlөn ʙik nьq aqulanƣannar. Anda cittөn kilgөn tatar mullalrь alarnь tөmam din ʙlөn tomalap ʙtrgөnnөr. Alar arasnda ƣөrөpcөne jaxşь ƣna ʙlep, tatarca ʙer dө ʙlmөycelөr dө kyp. Xөtta alar yzlөrenөņ mөctlөrndө ƣiʙadөt vaqtnda da yz ara ursca søjlөşkөnnөr.

Moņa qөdөr andaƣь tatarlar arasnda sovit hөm partiө orgnnarь tarafnnan rөtlөp ojştьru hөm kul'tura eşlөre dө alьp ʙarlmaƣan. Əle anda juƣarьraq partiө, sovit orgnnarь tiresndө Kastromada tatarlarnьņ ʙulьp, ʙulmaunь da ʙlmilөr.

Miņ Okrug Partiө Komititьnьņ Agitprop ʙylegndө:

— Szneņ monda kypme tatar ʙar?- dip soraƣan idem.

— Blmiʙez, ʙzneņ monda tatar ʙulmasqa kirөk - dip çөyap ʙirdelөr.

Şulaj da alar, rajon komititlarьna ʙarьp annan ʙleşegez, alar ʙlөlөr, digөc, rajon komititlarьna ʙarьp soraştьm.

Anda da:

— Monda Tatar Bistөse ʙar, lөkin tatarlar ʙarьn, juƣьn øjtө almьjʙьz- dip çiʙөrdelөr.

Anda jөşөyce tatarlarnьņ xөllөre şunьņ tөslerөk ikөn.

Şulaj da xөzer aralarnnan sөjasi aņnь jөşlөr çiteşө ʙaşlaƣannar. Alar xөzer din uqьtuƣa qarşь ʙik nьq kөrөş acqannar. Xөzrge vaqtta anda jөşlөrdөn 120 lөp kşe mөktөpkө jөrep jaņalif øjrөnө ʙaşlaƣannar. Tatarca gөzit - zurnallar aldьrьp uqu, tiz arada jaņalifcө uqi - jaza ʙly turnda yz ara sotsializm jarьşь acqannar. Alar tatarcanь urslarƣa tatar tle uqьtu mitodь ʙlөn uqilar. Brnce ʙasqьc mөktөptө tatar tlen tatar ʙalalarьna uqtqan kʙek uqьtьp ʙulmьj ikөn. Balalar jөslesenө dө tatarca ʙlmi torƣan mөrөʙʙiө qujƣannar.

Lөkin andaƣь jөşlөrne ʙu eş qөnaƣөtlөndrmi. Alar:

— Bzgө ike tlnө dө ʙlgөn, kөcle uqьtucьlar hөm mөrөʙʙiөlөr çiʙөrsnnөr ide -- dilөr.

Rөtle mөktөp ʙinasь ʙulmaƣannqtan. xөzer andaƣь jөşlөr mөctne mөktөpkө øjlөndery turnda da ujlaşalar. Lөkin alarƣa şul eştө dөrtle julʙaşcьlьq ityce gnө juq.

Kastroma okrugь xөzrge vaqtnda Ivano — Voznisinski ølkөsenө krө. Ənө şunda Ølkө Mөƣarif Bylegndө hөm vaq millөtlөr ʙylkcөsndө eşlөyce tatar eşcelөre dө ʙar ikөn. Lөkin moņa qөdөr alar Kastroma tatarlarь arasnda eşlөygө ʙer dө өhөmiөt ʙirmөgөnnөr. Kastromanьņ yzndө eşlөyce partiө hөm sovit eşcelөre kʙek, alar da ʙөlki Kastromada tatarlar ʙulьp, ʙulmaunь ʙlmөgөnnөrdөr. Lөkin alarƣa inde kyzlөren acьʙьraq qararƣa hөm partiөneņ artta qalƣan vaq millөtlөr arasnda eşlөy sөjasөten nqlap tormşqa aşьra ʙaşlarƣa vaqtьr.

Ƣ. KӘBIROF.

Sьnfi doşmanƣa qarşь kөrөşkө ʙez hөr minut xөzer

[illegible]

Radio oçqnnarь

[illegible]

Tatarstan ʙlөn Qrьm

arasnda kul'tpoxot ʙujnca sotsializm jarьşь.

Mөƣarif kiņөşmөse hөm „Btsen Nadannьq Çөmƣiөte“ neņ dyrtnce Ølkө sjьzьnьn Tatarstan ʙlөn Qrьm arasnda kul'tpoxot ʙujnca sotsializm jarьşь dogovorьna [illegible]. (Jarşnьņ punktlarьn gөzitteʙzneņ ʙrnce ʙitnnөn uqьƣьz)

Kul'tpoxot ʙarьşь kiņ front alrƣa tieş

(Mөƣarif kiņөşmөse ʙlөn BNÇ sjьznnan).

[illegible]

jaqьn ʙirlgөn zadaniө - 37 mņgө çitkerlgөn. Cistajda - 16 meņ 300 lek zadaniө - 24 meņ 500 gө çitkezlgөn. Başqa kantonnarda da şundьj uq uņşlarnь kyrep ʙula.

Urnnarda xөzrgө kult'poxotnьņ ʙeten auьrlьƣь uqьtucьlar qatlaunьa tөşө· Çөmaƣөt ojşmalarь, kopiratsiө, profsojuz ojşmalarь haman da øle nacar quzƣalalar.

Kul'tpoxotnьņ ʙaşqa tarmaqlarndaƣь xөrөkөt øle jaņa ƣna ʙaşlandь. Agranomiө poxotь ʙujnca çөlep itelrgө tieşle 50 meņ krөstiөn aktifь xөzer 150 mņgө çitkerldө. Urnnarƣa kөclөr çiʙөrldө.

Mөƣarif kiņөşmөse hөm BNÇ neņ dyrtnce ølkө sjьzьnda jasalƣan iptөş Şөmstdinofnьņ doklatь kul'tpoxot aldnda torƣan ʙurclarƣa hөm kul'tpoxotnьņ xөzrge ʙarьşьna tuqtaldь. Doklat ʙujnca fikr alьşuƣa qatnaşqan iptөşlөr faktlar ʙlөn doklatnь tulьlandrdьlar hөm kul'tpoxot ʙarьşndaƣь çitşsez jaqlarƣa tuqtaldьlar.

Tөrle xөʙөrlөr

[illegible]

● Ecke Eşlөr Xalq Komisariatь jannda caqrlƣan kiņөşmө Tatarstandaƣь şөhөrlөrne planƣa salu eşlөren ʙaşlaunь kirөkle taptь. Tatar Kommuna Bankasь Jlƣa Arjaƣnda ʙlocnьj jortlar salu øcen, Şөhөr Kommuna Xuçalьƣь ʙylegenө 250 meņ sum ozьn sroklь ssuda ʙirө.

● Kilөse jaz ʙaşnda Yzөk Jaʙьlu jortьnьņ Qazan janndaƣь firmasnda alma, ciө hөm ʙaşqa çimeş aƣaclarь pitomnigь qorьlacaq.

● Balьq Bistөsnda ʙiʙl vrac amʙulatoriөse salьna. Kommuna Bankasnnan aņa 10 meņ sum ssuda ʙirrgө ʙilgelөndө.

● Fivral' ajnda Tatarstannьņ kanton hөm rajonnarnda auьllardaƣь irkle pozarnьj ojşmalarьņ aktiflarь øcen ike atnalьq kurslar ytkөrelө. Alar øcen E.E. Xalq Komisariatnnan 2.150 sum çiʙөrldө.

Ƣilmi eşcelөr - proizvodstvaƣa jөz ʙlөn

(Qazan ƣilmi eşcelөr siksiөseneņ çidnce konfirinsiөsnnөn).

Partiө Yzөk Komititьnьņ iyl hөm nojөʙr plinumь qararlarь juƣarь mөktөplөr hөm tixnikumnar aldьna hic ʙer cigenysez - nisez tormşqa aşьrьlrƣa tieşle ʙulƣan jaņa ʙurclar, jaņa mөs'өlөlөr qujdь. Bu jaņa ʙurclar, tulьsь ʙlөn yk ƣilmi eşceler aldьna da qujьla.

Lөkin juƣarь mөktөplөrne ør jaņadan yzgөrtep tөzydө ʙulsьn, eşce-krөstiөnnөn, tatarlardan hөm vaq millөtlөrdөn ƣilmi kadrlar çitştery eşndө ʙulsьn, ʙzneņ Qazan ƣilmi eşcelөre yzlөreneņ aktiflqlarьn ʙik az kyrsөtelөr øle. Profissor, uqьtucьlar arasnda haman da øl ʙik kyp mөs'өlөlөr turnda „endөşmөycelөk“ urьn tota. Ul qarşь da tygel kʙek, lөkin dөşmi. Ə dөşmөy, usal passif ʙulu, ʙu inde qaj vaqtlarnь acьq doşmannan da qurqьnьcьraq.

„Mine øjrөlmөgez,min ʙarьsnnan da kyp ʙlөm“ dip studintlarnьņ hөm ʙaşqalarnьņ fikrlөre ʙlөn xisaplaşmaucь profissorlar da ʙar.

Xөzer ƣilmi eşcelөr aldnda zur-zur zadacalar tora. Alarьn iņ xөl qlьnrƣa, ʙygnnөn yk tormşqa aşьrьlrƣa tieşlөlөren ʙrse, ƣilmi eşcelөrneņ proizvodstvaƣa jөz ʙlөn ʙorьlularь.

Udarnьj kafidralar ojştьru, şuņa jardөm ity, juƣarь mөktөplөrdөge ʙөten eşne sovit çөmaƣөtcelege kontrolenө kyceresy, juƣarь mөktөplөrgө qaʙul itygө xөzrlklөr alьp ʙaru.

Bu ʙurclarƣa konfirinsiөdө yzeneņ zur ricndө Ƣөla iptөş Xodajarof ta, profissorlarnьņ milөrndө rivolytsiө jasarƣa kirөk diyce Vikslin, siksiөneņ xisap doklatьn jasaucь Aluf, Bradovski iptөşlөr dө tuqtaldьlar.

Riktorlar kiņөşmөsnnөn soņ, juƣarь mөktөplөr ojşu jaƣnnan ʙik nьq yzgөrөlөr. Riktorlar urьnьa diriktorlar, dikannar urьnьa fokul'tit mөdirlөre ʙilgelөnөlөr. Juƣarь mөktөplөrdө jalƣьz çөyaplьlьq sistimь krtelө. Mnө ʙu nөrsө ƣilmi eşcelөrneņ juƣarь mөktөplөrdө eş alьp ʙaru mitodlarьna da zur yzgөreş krtө.

Qazan ƣilmi eşcelөreneņ çidnce konfirinsiөse ønө şuşndьj çiddi mөs'өlөlөr østndө tora. Alarnь xөl qlu rikonstruksiө corьna zur ʙulşlьq krtөcөk. Hөr ʙer zavot, faʙrik-juƣarь mөktөp, hөr ʙer eşce inzinir-lozngьsь da, ƣilmi eşcelөrneņ proizvodstvaƣa taʙa ʙorьlьş jasaularnda tizөrөk tormşqa aşьrьlacaq.

KAZBIK.

Konfirinsiөdө

„Tatarstannь øjrөny çөmƣiөtndө“

Xөzrge vaqtta Qazanda VARNITSO (sotsializm tөzeleşenө jardөm ityce ƣilmi hөm tixnika eşcelөreneņ ʙөten Sojuz kylөmndөge Assatsiөtsiөse) hөm ƣilmi eşcelөr siksiөse tarafnnan cƣarьla torƣan „Kommunizmƣa taʙa“ ismndөge gөzit fivral' ajnnan „Tatarstannь øjrөny çөmƣiөteneņ dө orgьnь ʙulьp cƣa ʙaşlьj. Bu gөzittө ilne øjrөny“ ʙylege ʙulacaq.

Ilne Øjrөny Yzөk ʙjurosьnьņ xөʙөr ityenө qaraƣanda, 21 nce martta Mөskөydө Yzөk Bjuronьņ 8 nce plinumь, 22 - 24 nө qөdөr ʙөten Rusiө kylөmndө ilne øjrөny IV nce konfirinsiөse, 25 ndө 9 ncь plinum hөm 26 nda RSFSR kylөmndө mөktөplөrdө ilne øjrөny eşe turnda I nce konfirinsiөse ytkөrelөcөk.

„Tatarstannь øjrөny çөmƣiөte“ urьs tlndө ƣilmi xzmөtlөreneņ I nce tomьn ʙasarƣa ʙirde.

Tatarstannьņ un jllьq ʙөjrөmenө çөmƣiөt ʙujnca xөzrlklөr alьp ʙarьr øcen „TØÇ“ prsidөtele iptөş Isxaq Raxmatullin qul astnda ʙiş kşelek komisiө tөzlde.

Sovit aparatьn tazaruƣa xөzrlek jomşaq ʙara

T. M. Xalq Komisariatь aparatьn tazartu eşe fivral'dө ʙaşlanrƣa tieşle ʙulsada, ʙu eşkө xөzrlek ʙik jomşaq ʙara. Stina gөzitndө aparatнь tazartu turnda hic ʙer matirial kyrnmi. Tazartu komisiөseneņ qajda eşlөye turnda ʙer ʙldery kөƣөze dө juq. Mөƣarif Komisariatnda eşlөycelөr yzlөre dө tazartuƣa ʙulşlьq kyrsөty komisiөsndө kmnөr eşlөgөnen ʙlmilөr.

Tatarstan Sөydө Xalq Komisariatnda aparatнь tazartuƣa ʙulşlьq komisiөse tөzlgөn, stina gөzitndө tazartuƣa qarata 1-2 mөqalө cqqan. Lөkin anda da øle ʙu eş kirөgncө qzulьq ʙlөn ʙarmьj.

Tatarstan Xalq Xuçalьƣь Sovitnda aparatнь tazartuƣa ʙer qөdөr xөzrlek ʙara· Ul turьda ajrьm stina gөzite cqqan, ʙulşlьq komisiөse ʙer az ƣna qimldьj ʙaşlaƣan. Şulaj da tazartu komisiөseneņ qajda eşlөye hөm zajөvliniөlөrne qajda alьь turnda anda da hic ʙer jazu kyrnmi.

Tazartunь ʙaşlarƣa ʙilgelөngөn 1 nce fivral' køne ʙorьn tөmndө torƣan ʙer vaqtta, tazartuƣa ʙulşlьq komisiөlөreneņ ʙolaj joqlaularьna cik qujarƣa kirөk.

L.

Kөrөk onь 70 prosit çinaldь.

1 nce fivral'gө qarşь Tatarstannьņ ʙarlьq kanton hөm rajonnarnda kөrөk onь 38.765 tonna çinaldь. Şunьņ ʙlөn ʙu turьdaƣь jllьq plan 70 prosint itep ytөlde. Plan ʙujnca 1 nce fivral'gө 75 prosint ytөlrgө tieş ide. Inde fivral' - mart ajlarnda ʙu eşne hөr çirdө qzulatrƣa kirөk.

Qurqьtalar...

(Yz xөʙөrceʙezdөn)

Qaraņƣь tønnөrneņ ʙrndө dingө qarşь liksiө søjlөp qajtьp kilgөndө ʙer ʙilgesez kşe Sadiqof iptөşkө pcaq ʙlөn høçym itө. Sadiqofnьņ qcqьruьna eşkө ʙarucь, ike eşce jardөmgө kilөlөr.

Høçym ityce qaca.

Ber atna ytkөc çiьlştan qajtьp kilgөndө tønge sөƣөt ʙrlөrdө Xөlilullin iptөşqarşьna4kşekilep cƣa.Xөlilullinnьņ qulnda qoralь ʙulu sөʙөple ata ʙaşlaƣac jaqnda ʙulƣan pocta jortnnan qaraulcь cƣьp høçym itycelөrne qacьralar.

Kyptө ytmi, kicke dөrstөn soņ tatar mөktөʙeneņ işege tøʙndө uqьtucь Ƣ. Borhannьņ cqqanьn saqlap toralar da, cƣu ʙlөn ʙilgesez kşelөr totьp qiņьj ʙaşlьjlar. Mөktөplөn ʙөten uqьtucьlar cƣьp utьn polinnөre ʙlөn qorallanьp Borhannь ajrьp alьp qalalar.

Bu julь høçym itycelөr qacsalar da alarnьņ tatar ikөnen ʙrseneņ familiөse Bulatof ikөnne dө ʙlep qalalar.

Şul uq arada Sadiqofnьņ fatirьna tønnө ike mөrtөʙө høçym ʙula. Bu vaqiƣөlөr ʙarьsь da ike øc atna ecndө ʙulьp ytө.

Høçym itycelөr kitkөn caƣnda taƣь kilөcөklөren ʙlgrtep kitөlөr.

— Barь ʙer ʙaşьƣzƣa çitөrʙez, dip nөrsөgө jөrgөnnөrendө øjtөlөr.

— Bu høçymnөrneņ sre qajda soņ?

Astikof II ce ʙasqьc tatar mөktөʙeneņ mөdire. Taʙiƣөtce ʙulu sөʙөple eşcelөr kluʙnda zur uņşlar ʙlөn dingө qarşь propaganda alьp ʙara.

Xөlilullin-Rajkom partiөdө tatarlar arasnda eşlөyce instruktor.

Borhan — Rajkom partiөdө propagandis.

Oktөʙr Rivolytsiөsnnөn soņ „Nadizda“ zavotь tatarlarь arasnda kyp almaşular ʙulmaƣan. „Nadizda“ partiө ojşmalarьnьņ ʙigerөk tө tatarlar arasnda eşlөycelөrneņ suqrlьƣnnan fajdalanьp tatar kulaklarь podrөsciklar, satucьlar tnьc jөşөp ysydө dөyam itkөnnөr, tik soņƣь kønnөrdө gnө ʙu sorь qortlarnь nqlap qsrqlau ʙaşlandь. Bilgele ʙu sьjnfi doşman da yzeneņ pazitsiөlөren arzan ʙirrgө tlөmi. Ul tatar aktiflarьna qarşь høçymgө kreşө. Başta alar tөrle orgnnarƣa ƣөrizalar ʙirep ølege aktiflarƣa tөrle pcraqlar taşlap qaradьlar. Ul jul ʙlөn aldap ʙulmaslьƣьn ʙlgөc iknce jaqtan qaraņƣь tønnөrne tatar aktiflarьna høçym jasau julьna krdelөr.

Lөkin şunsь qzƣanьc, mnө ʙu høçymnөrneņ [illegible]

[illegible]

Indoniziөdө tirror, aclьq hөm joƣşlь cirlөr

Indoniziөdө ikonomika krizise kiskrnөşep ʙara. Soņƣь vaqtta alnƣan xөʙөrlөr, anda sөydө øjlөneşeneņ kcөrөjep, citkө mal cƣaru hөm cittөn mal krty eşlөreneņ kimep ʙarunь ʙlderөlөr. Indoniziөneņ kyp ataularnda igьnnөr uņmaƣan. Çirle xalq mņөrlөp, mņөrlөp acьƣa. Şuşь aralarda alnƣan xөʙөrlөr hөm Floris, Madura ataularnda qot ocqьc rөyeştө aclьq xøkm sөrgөnen kyrsөtөlөr.

Katolik misionirь Vol'f, Floris atauьnda xalqnьņ auьllarnь taşlap qaldrƣannьƣьn hөm azьq ezlөp Dzunlgilөrgө (urmanƣa) kitkөnnegen xөʙөr itө.Lөkin ʙu dzungiilөrdө sazlьq suьn ecөrgө turь kilgөnnktөn, xalq dizinttriө (qatь ec kity) ʙlөn qrьla ʙara. Şuşь misionir, ʙalalarnь cuqndьrrƣa da ølgerө almьjm, alar inde ylgөn ʙulalar, dip zarlana. Mөsөlөn, ul cuqndrƣan 500 ʙaladan 50 se ylgөn dө inde. xөkymөtneņ ʙu ølkөsndө dөyam itkөn aclьq turndaƣь xөʙөrlөre ʙer nicө jullьq qorь syzlөrdөn ƣiʙarөt. Mөsөlөn: „Monda hөr qajda aclqtan ylyce qurqьnьc gөydөlөrne, kөczlөngөn hөm arqlanьp ʙtkөn kşelөrne kyrrgө mømkin. Alar sintөʙrdө hөm oktөʙrdө dyzinalap yldelөr“ şilkile xөʙөrlөr. Lөkin Gollandiө iksplotatorlarь xөkymөteneņ xөzrgө qөdөr acьqucь ølkөlөrgө suqьr ʙer tien dө ʙirgөne juq øle. Aclьq ʙulasь inde maj ajnda uq ʙilgele ide. Lөkin moņar qaramastan, aclьq in qatь ʙulƣan ølkөlөrgө cөcy øcen døge øle jaņa ƣna çiʙөrlde.

Ə şul uq vaqtta, Indoniziө xøkymөte Sumatra atauьnьn køn ʙatьş jaqnda politsө kөclөren arttьru øcen, iknce tөrle øjtkөndө, şunda torucь Gollandiө plantatorlarьn saqlau øcen 250 meņ florin østөmө kridit çiʙөrde.

Madura atauьnьn xalq arasnda jarlьlьq şul qөdөr zur ki, alar tik qьr ylөnnөre hөm jafraqlar ʙlөn gnө tujьnьp toralar. Xөjvan qrьlьp ʙara. Xalq yzeneņ aqtьq øjөren zaklatqa sala. Bolar østenө, sanitariө jaqlarь da monda ʙik nacar qujlƣan. Øzlksez rөyeştө aclь-tuqlь toru arqasnda joƣşlь cirlөr tarala. Bu cirlөr ƣajөt kyp qorʙan alalar. Gollandiө mөtʙuƣatь xөzer ʙu joƣşlь cirlөrgө ʙik iƣtiʙar ʙirө ʙaşladь, cөnki ʙolardan Gollandiөlelөrneņ yzlөrenө dө zur qurqьnьc tua. Xalq yze ʙu aurularƣa iƣtiʙarsьz-qarьj. Alar ylmgө, ƣөzaplь tormştan qotьlu dip knө qarьjlar.

Indoniziөdө xuçalьq ityce Gollandiө ʙurzuaziөseneņ talau sөjasөtenө xzmөt iөlөreneņ nөfrөtlөre øle anda, øle monda, acьq rөyeştө quөtlөny tөsenө krөlөr. Kytөrelep cƣucь massanьņ ʙaşnda kommunislar partiөse tora. Indoniziө eşcelөre hөm krөstiөnnөre arasnda anьņ tө'sire nqьp ʙara.

Gollandiө ʙurzuaziөse rivolytsiөcel massaƣa, ʙigerөk tө kommunislarƣa qarşь acqtan acьq tirror julьn tota. Gollandiө ʙurzuaziөseneņ mөtʙuƣatь Digul Kami ismne konsintratsiө lagirьna ozatlƣan jaņadan jaņa totqnnar turnda døyamnь rөyeştө qsqa ƣna rөsmi xөʙөrlөr ʙirөp tora. Bu lagirƣa kommunislqta ƣөjplөngөn kşelөr çiʙөrelөlөr. Lagirnь cit kyzlөrdөn ʙik trьşьp saqlьjlar. Tik ʙer ʙurzua zurnalisь ƣna ʙu lagirnь kyrep cqqan. Xөtta şuşь ʙurzua zurnalisь da ʙu lagirnьņ ciktөn tьş nacar ʙuluьn, anda ʙөten døņjadan ajrьlьp qalƣan totqnnarnьņ hөm maddi hөm ruxani jaqtan ƣөzap cigyleren hөm, nөticөdө malөridөn ʙlөn artьq zur ƣөzap ecndө jөşөydөn økrnnek ʙlөn ylөrgө mөxkym ʙulularьn acarƣa mөçʙyr ʙuldь.

Kyptөn tygel, „Najef Sөrʙajaşi Kuran“ digөn gөzit Madura atauьndaƣь Mamikasan şөhөre tөrmөse turnda jazьp, şundaƣь tөrmө xzmөtkөre dyrt jauropalьnьņ aqldan şaşqan totqnnar tarafnnan jaralanƣannqlarьn xөʙөr birde. Bu tөrmөdө şulaj uq fөqөt kommunislar ƣna jaʙlƣan. Aqrьn ylmgө ducar ʙulƣan totqn[illegible]

[illegible] lьş vaqtnda alarnь kyʙerөk hөm jaxşьraq atqan ʙulsalar, xøkymөtkө ʙu vaq ʙөndөlөr ʙlөn eş ity mөşөqqөtlөre kimerөk qalƣan ʙulьr ide“.

Indoniziөdө kөcөjep ʙarƣan tirror, andaƣь zalimnөrneņ qaqşaunь hөm Gollandiө ʙurzuaziөseneņ milli rivolytsiө xөrөkөtnnөn qurqqanьƣьn kyrsөtө. Lөkin hic ʙer tөrle usallqlar ʙlөn ʙu xөrөkөtneņ ysyen tuqtatrƣa mømkin tygel. Xөzer ʙez Indoniziөdө jaņa rivolytsiөcel kytөrnkelek ʙaşlanuь aldnda toraʙьz,

Indoniziө xzmөt iөlөren asu, kisy øcen yz arasnnan qanƣa ʙujalƣan palaclar ʙirep kilө torƣan Gollandiө sotsial-dimokratiөse, Indoniziөdөge Gollandiө rizimьnьņ jaxşь jaqlarь kyp ʙuluь hөm Indonziөneņ yz yzen idarө qlrƣa ysep çitmөgөnnege turnda lƣrdьj.

Lөkin Indoniziө xzmөt iөlөreneņ kommunislar partiөse çitөkcelege astnda ysep kilө torƣan rivolytsion xөrөkөte, alarnьņ yz jazmşlarьn yz qullarьna alrƣa ølgery gnө tygel ʙөlki şunьņ øcen suƣьşrƣa hөm çiņөrgө xөzer torƣannqlarьn da acьq kyrsөtө.

A. (Amstrdam) I-30 jьl.

I nce II nce ʙasqьc mөktөplөrdө tazartunь tuqtatrƣa

Brnce hөm iknce ʙasqьc mөktөplөrdө uqucь ʙalalarnь sotsial jaqtan qarap tazartu xөzrdөn yk tuqtatьlrƣa tieş,— Tazartlƣannarnь kire alrƣa.— Prolitariat ʙalalarьnьņ ʙer sьjnfta ike jьl utьru hөm mөktөptөn uqunь ʙtrmice cƣьp kitylөren tuqtatьr øcen kirөkle ʙөten şartlarnь tudьrrƣa kirөk.

[illegible] Sovitь [illegible] jarlьlar [illegible]

Lөkin urnnardan alьna torƣan xөʙөrlөr, kirөk mөktөplөrneņ yzlөreneņ, kirөk urndaƣь vlas orgnnarьnьņ ʙulsьn, eşce, jarlь hөm ʙatrak ʙalalarьnьņ mөktөptө totqan urnьn, kylөmen zurajtu mөs'өlөsen xzmөt iөse ʙulmaƣan xalqnьņ ʙalalarьn mөktөptөn cƣarьp çiʙөry julь ʙlөn cişөrgө omtlƣannqlarьn kyrsөtөlөr.

Soņƣь vaqtta qaj ʙer çirlөrdө tazartu tөrtiʙe ʙujnca urta xөlle krөstiөn hөm kustar - hønөrce ʙalalarьn mөktөptөn cƣarьp çiʙөrylөr dө ʙulƣalaƣan. Mondьj cƣarьp çiʙөrylөr xөzer kypcelek tøsenө krө ʙarьp, şul uq vaqtta tormьş jaƣnnan qьjn şartlar ecndө jөşөgөn hөm mөktөptөn cƣarьlu arqasnda jьş ƣna ʙөtnnөj tөrʙiөszlek dөrөcөsenө diөrlek ʙer xөlgө qalьь ixtimal ʙulƣan ʙalalarƣa da ʙarьp tiө. Doşman sьjnflarьnьņ tө'sirlөre, ølʙөttө, mөktөplөrdө dө yzlөren sizderөlөr. Kulaklar hөm şөhөrneņ kapitalizm ilimintlarь ʙalalar arqьlь, ө qaj ʙer caqlarda, prolitariatqa hөm Sovitlar vlasьna cit ʙulƣan ajrьm pidagoglar arqьlь da, mөktөpkө yzlөreneņ crek joƣntьlarьn ytkөrrgө omtьlalar.

Mondьj omtьlşlarƣa, sovit uqьtucьlarьnьņ kөcle pidagogiө hөm çөmaƣөtcelek eşe, pionir otrөtlөreneņ, komsomolnьņ hөm ʙaşqa ojşmalarnьņ trьşьp eş alьp ʙarularьn qarşь qujarƣa kirөk. Annan soņ, xalq mөƣarife orgnnarьnьņ qulnda, kontr - rivolytsiөcel cƣşlar jasaucь ajrьm xuligan hөm tarqaulьq krtyce ilimintlarnь mөktөptөn cƣarьp çiʙөry mømkinnege dө ʙar· Lөkin I nce hөm II nce ʙasqьc mөktөptөn ʙalalarnь tik alarnьņ sotsial cƣьşьna qarap jaki ata - analarьnьņ hөm opikunnarьnьņ sajlau xoquqlarь juqlьq sөʙөple gnө cƣarьp çiʙөrylөrgө RSFSR Xalq Komisarlarь Sovitь jul qujmasqa tieş dip qarьj.

Ƣadөttө ajrьm kampaniөlөr tøsndө ʙarƣan, mondьj cƣarular mөktөpneņ sostsial sostafьn jaxşrtu eşenө qomacau itөlөr hөm ulƣьna tygel, ʙөten jөş ʙuьnnь sotsializm ruxnda tөrʙiө qlu hөm jaņadan tөrʙiөlөy ʙurьcьna qapma qarşь toralar.

Bu eş ildө sьjnfi kөrөşneņ ytknnөşye sөʙөple ʙik jьş ƣna, prolitariatqa ʙaşqa ʙulƣan sьjnf tөrkmnөreneņ simiөlөrndө qatlaulanu ʙarƣan corda, ʙigerөk tө jaramьj hөm hic dөres tygel. Simiөlөrndө mondьj qatlaulanu ʙarƣanda, ysep kilө torƣan jөşlөr kyp vaqtlarda yzlөren idiologiө jaƣnnan simiөgө qarşь qujalar, ө qaj ʙer vaqtlarda mөktөp moxitnda yzlөreneņ rivolytsion qaraşlarьna hөm iske simiө joƣntьsьna qarşь kөrөştө tajanьc taʙьp, prolitariatqa sьjnfi hөm idiologiө jaƣnnan cit ʙulƣan simiөsnnөn tormьş jaƣnnan ajrьlalar.

Mөktөptө tazartu hөm cƣarьp çiʙөrylөr tөçriʙөseneņ sьjnfi doşman ilimintlarƣa fajda ʙirye gnө mømkin, cөnki ul ilimintlar komsomol, pionirlar xөrөkөte hөm ʙaşqalar nөticөsndө, ʙөten jөşlөrneņ sotsializm tøzyce, prolitariat safьna kycep ʙty eşenө totqarlьq jasarƣa omtьlalar.

Xzmөt iөse ʙulmaƣan xalqnьņ ʙalalarьn yz sьjnflarьnьņ idiologiөsnnөn ajru øcen ʙөten kөcne sarf qlu urьnьa, qaj ʙer mөktөplөr uqucьlar arasnnan ajrьm tөrkmnөrne ʙalalarьnьņ ojşmalarьna sajlau-sajlanu, şulaj uq ikskursiө, fizkul'tura şөƣllөrndө hөm ʙaşqalarda qatьşu xoquqnnan mөxrym ity julьn totular hөm monьņ ʙlөn, ʙөten xalqnьņ ʙalalarьn Sovit ruxnda tөrʙiөlөy ʙurьcьn ʙaşqarrƣa yzlөreneņ, vaqiƣda køcsez ikөnnklөren iƣtiraf qlalar.

RSFSR Xalq Komisarlarь Sovitь tyʙөn hөm urta mөktөptө ʙu rөyeştө tazartunь acqtan acьq zararlь eş dip isөpli.

Şuşьnardan cƣьp, RSFSR Xalq Komisarlarь Sovitь Mөƣarif Xalq Komisariatьna hөm ʙөten çirle vlas orgnnarьna aşьƣьc rөyeştө, eşce, kolxozcь, ʙatrak hөm jarlьlar ʙalalarьnьņ mөktөptө uqi alularь øcen cьn şartlar tøzy eşen mømkin qөdөr zur kylөmdө kөcөjtrgө tөqdim itte.

Mөktөplөrgө qaʙul itkөndө hөm andaƣь ʙaş urnnarƣa uqucьlar alƣanda, xzmөt iөlөre ʙalalarьn ʙrnce ciratta alu turndaƣь qaƣidөlөrne nьq rөyeştө kyzdө totьp eş qlrƣa kirөk.

Xalq Komisarlarь Sovitь I nce hөm II nce ʙasqьc mөktөplөrdө sotsial jaqqa qarap uqucьlarnь tazartunь xөzer yk tuqtatrƣa tөqdim itө. Sotsial jaq ʙujnca cƣarlƣan uqucьlarnь jaņadan alu turnda caralar kyrelrgө tieş. Xalq Komisarlarь Sovitь xzmөt iөse ʙulmaƣan xalq arasnnan cqqan uqucьlarnьņ, ʙaşqa uqucьlarƣa qaraƣanda, xoquqlarьn ciklөyne tьja.

Mөktөp, pidagoglar kolliktifь hөm ʙalalar ojşmalarь, øgөr kөrөşneņ mondьj mixanik jullarьna krşsalөr, ʙөten massanь kommunizm jynөleşndө tөrʙiө qlu hөm jaņadan tөrʙiөlөy ʙurьcьn ʙaşqara almaucьlar dip qaralacaqlar.

„PRAVDA“

uqunь taşlau kyrnşlөre haman da ʙik kyp øle hөm ʙu kyrnşlөr kyʙesncө eşcelөrdөn xzmөt xaqьn az ala torƣan qatlaunь hөm ʙatrak-jarlьlarnьņ ʙalalarnda sizelө.

Moņa qөdөr ʙirep kilgөn diriktiflarьna østөmө itep, Mөƣarif Xalq Komisariatь mөktөplөrdө eşce, kolxozcь, ʙatrak hөm jarlьlar ʙalalarьnьņ sanьn arttьru turnda şaqtьj kylөmdө praktik kyrsөtmөlөr ʙirde. Stipindiө ʙlөn tө'min qlu, uqu kirөk jaraqlarьn ajaq, øs kiemnөren hөm azqnь tylөysez ʙiry, dөresndө artta qalьp ʙarƣan uqucьlarƣa jardөm kyrsөty, mөktөptөn tьş eşlөrne ojştьru hөm ʙaşqalar-mnө ʙolar ʙarsь da xzmөt iөlөre ʙalalarьnьņ ʙer sьjnfta ike jьl utьruьn hөm uqunь ʙtrmicө mөktөpne taşlap kityen tulь rөyeştө tuqtatuƣa alьp ʙarrƣa tieşlөr.

Gazit-zurnallar Qazan poctasnda ɵjelep jatalar

Bu eştə ƣəjple bulƣan ʙjurokrat, cinovniklarnь qatь çəyapqa tartrƣa kirək

Kitap faʙrigь komsomol jəcəjkeseneŋ çiŋel kavaliriəse 21 nce ƣinvarda Qazan poctasьnьŋ gəzit ʙjurosьna najjut jasadь. Nətiçədə tyʙəndəge çitsszlklər ʙlnde.

„Qzьl Tatarstan“ nьŋ 29 ncь jьl dikəʙr ajьnьŋ ʙer nicə kenndə cqqan 464 danə, nojəʙr ajьnьŋ ʙer nicə kenndə cqqan 837 danə, ƣinvar ajьnьŋ 2 kenndə cqqan 1.153 danəse; „Krasnaja Tatariə“ neŋ nojəʙr ajьnьŋ ʙer nicə kenndə cqqan 585, oktəʙr ajьnьŋ ʙer nicə kene ɵcen 1.364, dikəʙr ajьnьŋ ʙer nicə kene ɵcen 754 danəse gəzit ʙjurosьnьŋ taratu ʙylməsndə kymelep jatalar. Gəzit ʙjurosь mədire alarnь vaqlap satarƣa çiʙərlgən urnnardan qajtqan gəzitlər dip kyrsətə, Ləkin alarnьŋ kypləre ʙer təsle tərgəge - tərgəge ʙlən „cьtьlьp“ qalƣan gəzitlər.

Inde juƣarьda kyrsətkən ike gəzit turnda, vaqlap satarƣa çiʙərgənnən satlmьj kire qajtqan dip xəjlələsələr də, tyʙəndə sanalƣan gəzit, zurnallarnьŋ ui ɵcen çiʙərlmi qalularь turnda xəjləli almьjlar, drltəp, syzne iknceгə ʙorьp qalalar.

„Qzьl Jəşlər“ dikəʙr ajь ɵcen 98 ƣinvar ajndaƣь ʙer nomirь 308 danə; „Krəstiən Gəzite“ neŋ ƣinvar ajnda cqqan ʙer nom. 92 danə; „Qzьl Ərmies“ neŋ dikəʙr ajnda cqqan ʙer nomirь 177, ƣinvar ajnda cqqan ʙer nomirь 71 danə; „Jəş Linince“ neŋ dikəʙr ajndaƣь ʙer nomirь 135, ƣinvar ajnda cqqan ʙer nomirь 71 danəkcknə tirazlь „Dinszlər“ gəziteneŋ ƣinvar ajnda cqqan 495 danəse (jəƣni ɵoten tirazьnьŋ 70 % tь); „Novaja Dirivnə“ neŋ dikəʙr ajndaƣь ʙer nomirь 141, ƣinvar ajndaƣь ʙer nomirьnьŋ 950 danəse tɵrle şkaf, jəşciklər artnda tərgəklərə ʙlən işelep jatalar.

Zuruallarƣa kilsək tə şundьj uq xəl. 1929 ncь jlda Qazanda cqqan zurnallarnь qajsь ƣna ajnьqьn tlisen, par torʙasь, şkaf artlarnnan distələp taʙarsьŋ. Məsələn „Jaŋalif“ zurnalь ʙar. Anьŋ tirazь 3 meŋ camasь ƣna. Ləkin anьŋ 29 ncь jьl ɵcen cqqan 22 nce nomirь 223 danə hic ʙer səʙəpsez şuşь kengə qədər şunda isən, sau kejncə jata.

Bu ƣna da tygel, „Qzьl Tatarstan“ nьŋ 29 ncь jlnьŋ başnda jllьq podpisciklarьna ʙylək itelep ʙirlgən Dərdemənd əsərlərə ʙlən Ƣəlimçan Ibrahimofnьŋ „Tirən Tamrlar“ ь distələp distələp kşe ezləp tapmasьlq şkafnьŋ iŋ asqь tartmasnda qul timəgən kejncə jatalar. Ə Tatizdat sorauсьlarƣa qajdan alьp ʙirrgə ʙlmi.

Mnə, gəzit ʙjurosnda şundьj xəllər. Bu ələ poctada. Urndaƣь poctalarda da şundьj uq xəl ʙuluƣa hiç şik juq. Cenki urnnardan kilgən xəʙərlər şunь dərslilər.

Şular ʙlən ʙrgə, gəzit zurnallarnь vaqtnda çiʙərmi. Məsələn „Çitəkce“ zurnalьnьŋ soŋƣь nomirь tezelep ʙtkəc, gəzit ʙjurosnda ɵc ken çiʙərlmi jattь.

„Azat Xatьn“ zurnalьnьŋ ƣinvarda cqqan ʙrnce nomirь da gəzit ʙjurosnda 2 ken „qunaq“ ʙulьp jattь. Bzneŋ kyzətep kily ʙujnca ʙaşqa atnalьq gəzitlər həm zurnallar ʙu „qunaq“ ʙuludan məxrym tygllər.

Syz uŋajnda şunь da əjtep kitərgə kirək, jori almaslьq gəzit, zurnal ʙlən tulƣan poctьnьŋ gəzit taratu ʙylməseneŋ idəne taqta. Taqta aralarnda qalьn kitap teşep kitərlek jarqlar. Ul jarqqa kəƣəz, cyp qojьla. Şuŋa qaramastan anda eşləycelər, ʙar da şul ʙylmədə təməke tartalar. Ber təsle də uttan saqlanƣьc juq. Bu ʙik qurqьnclь kyrenes.

Bu ʙylmədə zur ucrizdiniələrgə gəzit zurnallarnь salьp quja torƣan jəşciklər ʙar. Salьnrƣa tieş ʙulьp ta, ʙrər kşeneŋ jəşcigenə zurnal jaki gəzit salnmasa, alar ʙaşqa çirgə jorrgə irenep iknce ʙer kşeneŋ jəşcignnən alьp ʙirep çiʙərələr.

Vaqtnda dəres tikşerep ajlьq kontrol’ka knəgələrenə podpiskalarnь ʙrktmilər. Bolar taƣьn ʙutalcьq tudьralar.

Tatizdat ʙlən gəzit ʙjurosь arasnda jasalƣan dogovorda „podpisciklarƣa pocть ƣəjʙe aşa tapşьrlmaƣan gəzit, zurnallar ɵcen matirial məs’yliətlkne gəzit ʙjurosь yz ɵstenə ala“, taƣьn „vaqlap satarƣa çiʙərelep tə, satlmьj kire qajtqan gəzit, zurnallar çiʙərlgən sannьŋ 10 prosintnnan juƣarь ʙulmasьn həm hər aj ɵcen iknce ajnьŋ 20 senə qədər xisaplaşu ytkərelrgə tieş“ digən ike punkt ʙar. Ləkin ʙu punktlar tormşqa ytkərlmilər, prosint saqlanmьj. Cenki monnan ike, ɵc aj elek qajtqan gəzit - zurnallar iskə alnmьj jatalar. Monda Tatizdat ikspiditsiəse də gəzit ʙjurosь ʙlən ʙer yk dərəçədə ƣəjple.

Komsomol „Çiŋel Kavaliriəse“ juƣarьdaƣь zur çitsczlklərne acть. Tieşle ojsmalar ʙu çftsszlklərne ʙtery ɵcen ʙzgə jardəmgə kilegez.

„ÇIŊEL KAVALIRIS“ LAR.

QAZAN JAŊALQLARЬ

Qazannьŋ ƣьlmi esçelərə dingə qarşь kerəştə

Qazan şəhərenen 55 ƣьlmi esçese Qazan esçe - xzmətkərləren, studintlarьn həm Qzьl Armieslərən sjьz ʙarƣan kennərdə uramnarƣa, dimonstratsiəgə caqьralar. Alar yzləren endəmələrndə Qazan xzmət ijləren qortqьc pup, mulla həm siktantlarƣa ʙrdəm otpor ʙirrgə, suƣьscan allaszlar sojuzьna həm anьŋ II nce ʙɵten Tatarstan sjьzьna ʙarlьq jardəmne kyrsətrgə kirəklkne əjtələr. Alarnьŋ endəmələre tyʙəndəge syzlər ʙlən ʙtə:

— Barьƣьz da uramƣa!

— Barьƣьz da din aqulьna, pup, mulla həm ʙaşqa qortqlarƣa qarşь, jaŋa tormьş ɵcen kerəş dimonstratsiəsenə!

Qazandaƣь Voskrisinski Saʙorьnьŋ kolokollarь alьna.

II nce otrat kolxozlarƣa kitte.

Məskəy esçelərennəŋ 13 keşden torƣan II nce otrat kico Tatarstan kolxozlarьna kitte.

Məskəy esçelərə tɵrle kanton həm rajonnarƣa ʙylndelər.

Şəhər Sovitь ɵcen fotografia lərdə.

Şəhər Sovitьnьŋ xisap ʙiry kampaniəsenə Tatarstannьŋ ojrəny çəmƣiəte FOTO SIKSIƏSE 12 dana foto kyrgəzmə jasap ʙirde. Hər ʙer kyrgəzmədə 25 rəsem ʙulьp, alar Şəhər Sovitьnьŋ uzƣan həm xəzerge eşlərən kyrsətələr. Foto kyrgəzmə foto laʙoratoriəsenə eşlənqən.

Jazƣь çəcy kampaniəsenə 194 traktor.

30 ncь jьl jazƣь çəcy kampaniəse ɵcen Tatarstanƣa 194 traktor alьna. Çəj hər kennərdə 10 traktor kiləye kotelə.

Çir tɵzy planь.

T.X. Komisarlarь Sovitь 29/30 ncь jьlda Tatarstanda çir tɵzy planьn qaʙul itte. Bu plan ʙujnca ʙer jьl ecndə krəstiənnərnəŋ 1.695.600 giktar, sovit xuçalqlarьnьŋ 75 meŋ giktar, ʙarlьƣь 1.770.600 giktar çir tɵzeləcək.

Kantonnarƣa vraclar çiʙəry.

Xəzerge vaqtta Tatarstannьŋ kanton həm rajonnardaƣь ʙol’nislarda 29 mildtsina vracь həm 3 teş vracь ɵcen urnnar ʙar. Tatarstan Saulq Saqlau Xalq Komisariatь ʙu urnnarƣa Qazan dəylət universitetьnnan ʙu jьl ʙtərgən vraclarnь çiʙərrgə ʙulda.

Aul xuçalьƣьn xisapqa alu.

X.K. Sovitь Tatarstannьŋ ʙarlьq aullarnda top aul xuçalьƣь nərsələrenen xisapqa alu turnda qərar ʙirde. Bu eşne ytkəry ɵcen T.X.K. Sovitь jannda jp. Viksiln qulь astnda elkə ucet komisiəse tɵzlde. Şundьj uq kanton, rajon, volstь həm aullarda da tɵzelə.

Allaszlar çьlьşь.

Bygen kic səƣət 6 da, Tatar Dəylət Akadimiə Tiatrьnda Tatarstandaƣь Suƣьscan Allaszlar Sojuzьnьŋ 2 nce elkə sjezь acьla. Sjezd acьlƣannan soŋ konsirt ʙulьp, sjьznьŋ ʙaşqa utьrşlarь Tatar Mədəniəte Jortnda ʙulacaq.

Dramaturglar çьlьşь.

Altncь fivral’də, kic səƣət 6 da, Məƣarif Komisariatьnьŋ aŋ - ʙlem eşlərə kaʙinitnda tatar dramaturglarьnьŋ həm ədip - şaƣirlərenenŋ çьlьşь ʙula.

Annan-monnan

Insulinnan jrtqclarca fajdalanu.

Amirikada ƣqa torƣan fənni ʙer zurnalьnьŋ jazuьna qaraƣanda, Girmaniə tɵrmələrndə xzmət itycе vraclar, səjasi totqnnarnьŋ acьq iƣlan itylərе ʙlən kərəşy ɵcen insulinnan fajdalanrƣa qərar ʙirgənnər. Insulin - ʙer tɵrle ikstrakt xəjvan həm ʙalqlarnьŋ aş qazanь. astndaƣь ʙizlərnnən alьna. Əgər də insulinnь təngə çiʙərsəŋ, ul qandaƣь ʙɵten tuqlqlь əjʙrlərne kimetə, tənenə insulin çiʙərlgən iŋ taza kşe də hic tə cdьj almaslьq aclьq sizə ʙaşlьj. Girmaniəneŋ tɵrmə vraclarь da insulinnьŋ ənə şul xasiətnnən fajdalanrƣa ujlьjlar həm şulaj itep, totqnnarƣa aclьq iƣlan ity ɵcen jul qaldrmasqa trьşalar.

Haua politsəse.

Amirika politsiəse yzeneŋ ɵşen kiŋəjtte, ul, çirdə həm suda noƣьp alƣannan soŋ, inde hauada da tərtip urnaştьrrƣa krşte. Niu-Jorkta ʙrnce, hauada ocucь politsəjskilər cƣarldь Alarnьŋ ɵslərenə ocqclarnьŋ xərəkəten tərtipkə salu, çinajətce artnnan hauada ocьp quu, haua kontraʙandasь (jəƣni jəşrten əjʙer jorty) ʙlən kərəşy həm ʙaşqa eşlər jəklənə. Əgər də kirək ʙulsa, haua politsəjskilərnnən esçelər dimonstratsiələren quu həm zaʙastofkacьlarƣa qarşь kərəşy ɵcen də fajdalanьlacaq.

Zootixnika fakul’titь.

Biьl Qazan Vitirinariə Institutnda zootixnika fakul’titь acьla. Aŋar 150 - 200 ləp studint alьnacaq.

Xəjvancьlьq kopiratifьnьŋ tɵzy eşləre.

Aul xuçalьƣьn kyməkləştery eşeneŋ kiŋəjep ʙaruь səʙəple, Tatarstannьŋ xəjvancьlьq kopiratsiəse urtaq trlek aʙzarlarь saldьru eşləren kɵcəjtə. Kiləse tɵzy sizonnda kymək xuçalqlarda 31 at sarajь, 52 sьjьr, ʙozau, sarьq aʙzarlarь həm 2 çirdə zur qoşqort asьrau urnnarь salьnacaq. Bu eşlərgə ʙer milion sumnan artьq aqca totьlacaq

Xzmət kaloniəlarь.

Ɵcke Eşlər Xalq Komisariatь janndа caqьrlƣan kiŋəşmənеŋ qərarь ʙujnca, totqnnarnь jaʙu urnnarь xzmət kaloniəlarьna əjləndereləcəklər. Totqnnar həm məçʙyri xzmətkə xɵkem itlgənnər şuşь kaloniəlarda eşləjəcəklər. Bolarnь ojştьru eşləren çəj kene təmam itərgə caralar kyrelə.

Biьl 526 meŋ sum.

28/29 ncь xuçalьq jlnda Tatarstandaƣь patriʙitel kopiratiflarь arqьlь çəmaƣət cəjxanalarь, jəsle, ploşcatkalar acu həm ʙaşqaca kul’tura eşlərenə 224 meŋ sum totlƣan ide. Inde ʙiьl ʙu eşlərgə 526 meŋ sum totьlacaq.

Joƣşlь aurular ɵcen jaŋa ʙarak.

Tatarstan Saulq Saqlau Xalq Komisariatь Parat zatonndaƣь ʙol’nis janьna joƣşlь aurular ʙaragь saldьrrƣa qərar ʙirde. Şunьŋ uŋajь ʙlən, andaƣь ʙol’nista ʙulƣan kojkьlarnьŋ sanь 15 tən 25 kə qədər artacaq.

9 prosintlь otşlь ɵcke dəylət zajumь

SSSR Yzək Başqarma Komititь həm Xalq Komisarlarь Sovitьnьŋ qərarь ʙujnca, 9 prosintlь otşlь ɵcke dəylət zajumь cƣarldь. Bu zajum ʙarlьƣь 50 milion sumnьq ʙulьp, 50 şər meŋ sumnan 1000 siriəgə ʙylenə həm hər ʙer totaş oʙligatsiə 50 sumnan tora. Ul yze taƣьn 5 vaq kisəkkə — 10 sumƣa ʙylenə. Bylngən ʙu kisəklər hər qajsь ʙer nomirda ʙulьp, tirazda otь cqsa da, prosint doxotь alƣanda da tulь fajdalanrƣa xaqlь ʙulalar. Bu zajum 1930 ncь jlnьŋ 1 nce fivralnnən, 1940 ncь jlnьŋ 1 nce fivralenə caqlь 10 jьl srok ʙlən cƣarldь. Hər oʙligatsiəgə jlьna 9 prosint itep prosint sumasь tylənə həm ul prosintlar hər 6 ajdan soŋ kuponnar ʙujnca tylənep, 1 nce prosintnь tyləy, şuşь jlnьŋ 1 nce augusnnan ʙaşlana. Şuşь 10 jьl srok ecndə zajumnьŋ 40 tapqьr otьş tirazь ʙulьp, ʙiьl 3 tiraz ʙulacaq.

Invalitlardan 2.145 sum.

Qazandaƣь invalit ərtillərе traktor kalonnasь, Jraq Koncƣьş Qzьl armiəse, ilne saqlau, industriə, qzьl invalit-kopiratorlar iskodriliəse (ʙu yzək tarafnnan jaŋa kytərlgən məs’ələdə) fondlarьna ʙarlьƣь 2145 sum aqca çinap ʙirldelər. Jraq Koncƣьş Qzьl kərəşcelərenə jal jortlarь alьp ʙiry sumasь monda krmi.

Qoş həm jomrqa çinau uŋajƣa salьna.

Yzək Qoşcьlьq Sojuzьnьŋ qərarь ʙujnca, monnan soŋ qoş həm jomrqa nərsələren çinaunь ʙarь potriʙitel həm qoşcьlьq kopiratsiələre gnə alьp ʙaracaqlar, Gostorg ʙu eş ʙlən aralaşmajacaq. Rajon, ucaskadaƣь kyp punktlar ʙterelep, ʙarь ʙrgnə pon qaldьrьla.

Qşqь jal jortlarnda ʙatraklar.

Tatarstannьŋ qşqь jal jortlarь arqьlь sotsial straxovaniə kassasь xisaʙnnan 110 ʙatrak ytkərlde.

KƟNDƏLEK VAQIƢƏLƏR

ALTЬN - KƟMŞLƏREN URLAUCЬLAR. - Un Jaq Bolaq, 32 nce jortta torucь gr. Mərjəm Jnikieva fatirьna ʙilgesez qaraqlar jozaq vatьp krep, 700 sumnьq altьn - kemeş nərsələren urlaƣannar.

ACQЬC JARTU julь ʙlən, ʙilgesez qaraqlar Dizirzinski ur. 19 ncь jortta studintlar tulaj toraƣnnan studint Ioƣlamof həm ʙaşqalarnьŋ ʙajtaq tɵrle kiemnəren urlaƣannar.

FABRIKTAN URLAUCЬ - 5 nce tgy faʙrigнda eşləyce Ƣəli Ƣəptrəşitof eştən cqqan da faʙriktan urlaƣan ɵcke kiemnər ʙlən totlƣan.

SARATOF, 1 (Rosta). Stalingratta srognnan elegərək, ɵc aj ecndə kecle silikat zavotь salьnьp ʙtte. Zavot jlƣa 30 milion silikat kipece eşləp cƣara.

Ridaksiədən çəyaplar

ZILIN - „Tyrə xatьnь“ digən xəʙəregez „Azat Xatьn“ ridaksiəsenə çiʙərlde. MUSINƢA - „Kulaklar jalcьsь „Azat Xatьn“ ridaksiəsenə çiʙərlde. MƏ - gə „Nadan komsomollar“ digən xəʙəregez „Qzьl Jəşlər“ ridaksiəsenə çiʙərlde. BƟRCƏGƏ - „Mnə ʙu grazdan tleŋ qsqa totsьn ide“ digən xəʙəregez „Qzьl Jəşlər“ ridaksiəsenə çiʙərlde. AULЬL ÇYLƏRENƏ - „Sovit cline ʙulƣan kşe aldamasa ide“ digən xəʙəregez „Krəstiən Gəzite“ ridaksiəsenə çiʙərlde. XƏSƏNOFQA - „Jazƣь cəcygə xəzrlənəʙez“ digən xəʙəregez „Krəstiən Gəzite“ ridaksiəsenə çiʙərlde. UZƢNCЬƢA - Urmancieflər turndaƣь xəʙəregez „tikşeregez“ digən ʙylktə cqtь.

Tyʙəndəge xəʙərlər ʙasılmьj.

Pəke - „Cit ilimintlar“ Qaraʙajьp „Kirpec zavotnda“. Minnikəjef „Irsez xatnnarnь çəʙrli“. Prokopjef - „Batrakka kiʙttə tauar ʙirmilər“. Blyce - Stipan digən kşe turnda. Çələjef - „Kitap kiʙete acldь“, Tərçi - „Urazaƣa qarşь kərəşkə“. Ƣəjnullin - „Qazan şəhərndə“ Ƣiniət „Vьjvьska“. Cəykə - „Məktəp jəşəp kilə də, aŋ - ʙlem artta ʙara“. Mustajef - „Məcet məktəpkə“. Ƣəliəkʙərof „Iserek sikritar“.

Kyzgə — „Bu ʙəndələrneŋ aƣulь tlləren ut ʙlən kəjderrgə kirək“ digən xəʙəregez „Krəstiən gəzitzite“ ridaksiəsenə çiʙərlde.

Komarƣa — „Monda soltanƣəlifcelek juqmь“ digən xəʙəregez „Krəstiən gəzite“ ridaksiəsenə çiʙərlde.

Prokopьfqa — „Kulak Markinnь tiarƣa kirək“ digən xəʙəregez „Krasnaja Tataria“ ridaksiəsenə çiʙərlde.

Katiefkə — „Komsomol sikritarь iptəş Xəmidullin sɵiləye ʙujnca“ digən xəʙeregez „Qzьl Jəşlər“ ridaksiəsenə çiʙərlde.

Ytken kyzgə — „Kyŋlle qzьl tujlar“ digən xəʙəregez „Qzьl Jəşlər“ ridaksiəsenə çiʙərlde.

Rizvanofqa — „Sьjnfi kərəş kiskneşkən zamanda, kərəştən cittə jɵrycə oppartunislarƣa nqlь udar ʙirlsen“ digən xəʙəregez „Məƣarif“ zurnalь ridaksiəsenə çiʙərlde.

Ƣəliefkə — „Qzьl Joldьz“ posjulkьnda“ digən xəʙəregez “Krəstiən gəzite“ ridaksiəsenə çiʙərlde.

„Forşatofqa — „Qzьl Armiə fikren, dini fikrgə alştrma“ digən xəʙəregez „Qzьl Armies“ ridaksiəsenə həm „Bu aulr tormştan artta qalƣan“ digən xəʙəregez „Qzьl Jəşlər“ ridaksiəsenə çiʙərlde.

Vaqtlь ridaktor: Ƣ. Quşaj
Вр. и. о. редактора: Г. КУШАЕВ.
Basьrucьsь: „TATIZDAT“

Bideryləг

Uqu programnarnda həm tərʙiə mitodiarnda ʙorьlьş.

BYGEN SƏƢƏT 4 TƏ Mədəniət Jortnda Məƣarif kiŋəşməse plinar utьrьşnda ip. Atnaƣulofnьŋ juƣarьdaƣь timada zur dokladь ʙula.

Volaktif kursantlarь, Vapiƣa prikomandirovanlarnьŋ həm Qazan kytərnke tip, tixnikum h. ʙ. uqьtucьlarьnьŋ kilylərе sorala.

Bygen kic səƣət 6 da Tatar Dəylət Akadimiə Tiatrnda səjasi həm xudozstva çitəkcelege sovitьnьŋ çьlьşь ʙula. Ken tərtiʙndə ripirtuar raslau, tamaşacьƣa ankita taratu şiklle məs’ələlər ʙar.

Bygen kic 6 səƣəttə, Mitallislar kluʙnda (Kopiratiвnьj uramda elkke „Dinamo“ tirnda) iliktor kɵce xuçalьƣь partkolliktifьn tazartu ʙulacaq. Komisiə prsidətele SPRIDONOF. (Tatxlipsojuznьŋ ojştьru ʙylege mədire, til. 2—58).

Radio tapşьru

5 NCE FIVRAL’DƏ. 6 - Allaszlar sjzьnьŋ acьluьn tapşьru.

Juƣaltqannar.

Fatixof N.-Vaxitof ʙol’nisnnan ʙirlgən 0600964 nce nom. jazuьn həm 3 nce ʙylek militsiəsnnən ʙirlgən pasportьn. Məçitof Ç. - Iknce militsiə ʙylegnnən ʙirlgən 2060-210 nom. pasportьn. Sadьjkof G. - 676 ncь nomirlь xərʙi knəgəsen. Zinnətullina Z. - 32 nce nomirlь jacəjkedən ʙirlgən komsomol ʙiliten həm Məƣarif Eşcelərе Sojuznnan ʙirlgən clinnek ʙiliten. Tiiin N.-Zagьs ʙylegnnən ʙirlgən tanqnamasьn. Ƣaʙitof M.-Ƣasprinski məktəʙnnən ʙirlgən jazuьn. Paranina N.-Ɵcnce ʙylek militsiədən ʙirlgən pasportьn. Əxmətçanova - Callь kantkonnnan ʙirlgən 1118393 nce nom, ucotnьj kartockasьn. Xəsntdinof Ƣ. - Kyn Eşcelərе sojuznnan ʙirlgən 64882 nce nom. sojuz knəgəsen. Əxmədullin Ƣ. Iknce ʙylek militsiəsnnən ʙirlgən pasportьn. Alaksin - Qazan Eşcelər Kopiratifnnan ʙirlgən clinnek knəgəsen. Fidotof M. - Itek tgyce eşszlər kolliktifnnan ʙirlgən 14 nce nomirlь xisap knəgəsen. Zakirof’ Zakirova Tɵʙjaz volьsnnan ʙirlgən 2 kşelek pasprtlarьn. Ismaƣilof F. Tatvojnkomattan ʙirlgən licni kartockasьn həm 2 nce rajonnan alƣan pasportьn. Muratof X. - 90737 nce nom. ikmək knəgəsen. Aşmasof Ƣ. - 64951-19060 ncь nom. ikmək knəgəsen. Timrxanof D. - Tyʙən Şəhər Rajkomnnan ʙirlgən 6980 nce nom. komsomol ʙiliten, Azqcьlar sojuznnan ʙirlgən profsojuz ʙiliten. Silimovic A. - Tatvojnkomattan ʙirlgən tanqnamasьn. Bikmullin B. - Tɵʙiaz volьsnnan ʙirlgən pasportьn həm Arca kantonnnan ʙirlgən licni kartockasьn. Ƣəjnullin R.- Zagstan ʙirlgən ʙala jazuьn. Ƣəjnullin S. Zagstan ʙirlgən nikax jazuьn. Lotfullina Z.-Minzələ kantonnnan ʙirlgən 331 nce nomirlь tanqnamasьn. Ƣəjnullin S. - Tɵʙiaz militsiə ʙylegnnən ʙirlgən 652 nce nomirlь tanqlьq jazuьn. Zəjnullin 35108 nce nom. ikmək knəgəsen. Kurmaşef A. X. - Alaʙuƣa kantonnnan ʙirlgən 3939-210 ncь nom. xərʙi ʙiliten. Durkina I. F. - Qazan Yzək Eşcelər Kopirətifnnan ʙirlgən 79819 ncь nom. kopiratif knəgəsen. Iʙatullin X. - At kartockasьn. Xəmzin Ƣ. - Tatvalinkadan ʙirlgən xisap knəgəsen, Qazan şəhərе 2 nce militsiə ʙylegnnən ʙirlgən pasportьn, Qazan Yzək Eşcelər Kopiratifnnan ʙirlgən ikmək knəgəsen.

Balalar ədəʙiatьna jarьş

Balalar ədəʙiatьna zur ixtiaç ʙar. Tatizdatqa kilgən matiriallar arasnda ʙik kyʙese xəzrge tləklərgə çəyap ʙirə almьjlar, alarnьŋ ʙik azь ƣna mətʙuƣatqa cƣarrƣa jaraqlь ʙulьp taʙьlalar.

Balalar ədəʙiatьna ʙulƣan şul zur ixtiaçnь qaplau ɵcen, Tatizdat ʙalalar ədəʙiatьna JARЬŞ aca.

Jarşqa ʙirelə torƣan quljazmalarda tyʙəndəge mamintlarƣa nьq iƣtiʙar itelrgə tieşle:

1) Kitap mɵndəriçə jaƣnnan xəzrge ustanofkaƣa çəyap ʙirrlek ʙulsьn.

2) Kolxoz, industriə tɵzeleşe həm sotsializm jarьşь nьq şəyləlnsen.

3) Dingə qarşь tərʙiə, intrnatsional tərʙiə həm sьjnfi tərʙiə ʙiry jaƣnnan pidagogiə tləklərenə çəyap ʙirrlek ʙulsьn.

4) Sənƣət jaƣnnan jaxsь eşləngən, çiŋl tldə həm qsqa çɵmlələr ʙlən tɵzlgən ʙulsьn.

5) Qul jazmalar aqqa kycerlgən, dɵres imlə ʙlən acьq itep jazlƣan ʙulsьn.

Kitaplarnьŋ zurlьƣь 2-3 taʙaqtan artь ʙulmasьn. Bu kitaplarnь jazƣanda nindi jəştəge ʙalalar ɵcen ikənen iƣtiʙarƣa alrƣa kirək. Juƣarьda kyrsətlgən soraularƣa çəyap ʙirrlek ʙulƣan qul jazmalarƣa ganardan tьş,

I nce dərəçədəgelərgə	100 s.
II nce „	75 s.
III nce „	50 s.
VI nce „	25 s.

Kitaplar MAJ BAŞЬNA Tatizdatnьŋ nəşriat ʙylegenə tapşьrьlьp ʙtərgə tişlər.

Çiʙəry ɵcen adris: Казань, Чернышевски, 21 Изд. Отдел.

Qimmətle kəƣəzlərneŋ ʙəjəse.

1930 ncь jьl 5 nce fivaral’də

	Alucьlar.	Satucьlar.
1922 nce jlƣь 6 % lь 1 nce dəylət otьş zajumь	4. 89	
Dəylət III nce krəst. ɵcke zajumь	5. —	
1926 ncь jlƣь ɵcke zajumь	130-75	128-75
1927 nce jlƣь 10 % lь otşlь zajum	26.68	26 18
1 nce 6 % lь industriə zajumь	26. 35	25 -82
2 nce otşlь industriə zajumь	25-97,5	25—87,5
Şul uq prosintsьzь	25—60	25—50
1928 nce jlnьŋ 11 % lь ɵcke zajumь	104—82	104-77
1929 ncь jlƣь prosintsьz dəylət otşlь zajumь	101 - 25	100-85
Krəstiən xuçalьƣьn nƣьtu zajumь	10—35	10—00
Mossovit zaiumь	25-62	2502
1930 ncь jьlnьŋ 9 % lь Dəylət ɵcke zajumь	50 —	—

S. S. S. R. Dəylət Bankasьnьŋ Qazan Ɵlkə kontorь.

Xəzrge kendə xzmətte ʙulmaƣan

Inzinirlar həm tixniklarƣa

tyʙəndəge xzmət urnnarьn təqdim itəm:

Biriznikofski ximiə komʙinatьna (Ural ɵlkəse Juƣarь Kama okrugnda) ʙaş mixanik urnʙasarlьƣьna, inirgiə xuçalьƣь mədirlegenə, ajrьm zavotlarnьŋ mixaniklьƣьna, kapital. eşlər ʙylegenə inzinir mixanik, ratsionallaştьru ʙylegenə inz. mix. turʙin mastirь, tixnika qurqьncszlьƣь xaqnda çəyaplь kşelər, 3 yz aldьna ajrьm eş kyrə torƣan konstroktor mixaniklar, 1 yz aldьna ajrьm eş kyrə ala torƣan vintilətsiə proiktlarь tɵzy konstroktorь, 1 yz aldьna ajrьm eş kyrə ala torƣan iliktr tɵzyce konstroktor, 1 tɵzycə konstroktor. Xzmət xaqlarь xzmət urnьnьŋ dərəçəsenə qarap, ajьna 250 sumnan 550 sumƣa qədər. Biriznikofski Ximkom ʙinatqa şulaj uq tukrlar həm slisarlar kirək. Xzmət xaqь ajьna 200 sumƣa qədər. Snau srogь, ʙaru-qajtu aqcalarь xzmət xaqndaƣь zakonnar kodiksь ʙujnca.

Təqdimnər ʙlən Qazanda Pokrovski uram 29 ncь jort 2 nce fatirda vəkil Ximkomʙinat ʙaş mixanige V. V. SITNOFKƏ mərаçəƣət itərgə. 122

Главит № 23 Типография им. Александрова изд. „Красная Татария“. Кремль 11, 1930 г.

Glavlit 23 "Krasnaja Tataria" Gezitenenŋ N. Aliksandrof isemndəge tipografiəse Qazan 1930 jьl Kriml, 11